

ESPAI ESCÈNIC

BROSSA

JOAN BROSSA **A**

LA XARXA

AQUÍ AL BOSC

OLGA SOLA

E N C A R T E L L - o n z e

B R O S S A E S P A I E S C È N I C

La poesia escènica de Joan Brossa *La xarxa, Aquí al bosc i Olga sola* són tres peces que pertanyen al corpus teatral que, entre el 1973 i el 1983, Joan Brossa publicà sota el títol de *Poesia escènica*. Brossa va escriure els sis volums del seu teatre complet entre el 1945 i el 1978 i va concebre'ls com un tot articulat que obria i tancava la seva dedicació a l'art del teatre. En termes generals, les peces brossianes, de gèneres, temàtiques, influències i extensió molt diferents, comparteixen una unitat d'intenció de fons, una profunda elaboració del llenguatge i una contínua exploració de velles i noves formes teatrals. Les línies de força de la dramaturgia brossiana podrien sintetitzar-se en dues direccions complementàries: d'una banda, l'experimentació, de signe avantguardista, al voltant de les possibilitats del llenguatge, l'espai i els temps escènics, acompanyada d'una revisió dels gèneres tradicionals per estrafer-los, parodiar-los o homenatjar-los; de l'altra, la investigació a l'entorn del teatre accional sorgit dels poemes, les accions dadaistes i les formes espectaculars més marginals, secundada d'una revaloració de les manifestacions parateatrals. Les situacions absurdes, en què s'escamoteja el sentit, se'n desvia la literalitat i es tendeix a l'essencialització, evidencien les dificultats de la comunicació i reclamen la complicitat de l'espectador. L'acció dramàtica s'emmarca en un espai plàstic, cromàtic i sensorial que defuig el realisme, treballa a fons el concepte de la convenció teatral, explícita cada dos per tres la seva ineludible teatralitat i aplica una mirada des o remitificadora. Amb graus diversos d'abstracció, la dramaturgia brossiana tracta temàtiques d'abast tant col·lectiu com individual (el sentit de la vida, les relacions humanes, les formes d'opressió) i, tot i la seva heterogeneïtat formal, manté una comuna unitat expressiva. Afí als plantejaments dramatúrgics del teatre grotesc de Meierhold, beu de múltiples fonts i referents cultes i populars: des de la cultura menestral catalana fins a les avantguardes literàries i plàstiques del segle XX —en especial, el dadaisme i el surrealisme—, passant per la *Commedia dell'Arte*, el wagnerisme, el transformisme, el cinema, el circ, la màgia, el music-hall, els titelles, l'estripteis, entre molts d'altres. Amb tots aquests materials heteròclits, Brossa crea una mitologia pròpia, d'una gran coherència, que parteix de la integració de llenguatges artístics i de l'experimentació i la transgressió de les formes i els continguts. Dels dos blocs en què s'organitza formalment el conjunt de la dramaturgia brossiana, l'anomenat "teatre literari" (1944-1965) i el que s'aixopluga sota el paraigua de "teatre d'acció" (1946-1978), les tres peces que publiquem aquí pertanyen al primer.

Joan Brossa

La xarxa
Aquí al bosc
Olga sola

SÈRIE BROSSA ESPAI ESCÈNIC 1

La xarxa
Tragèdia en tres actes
per a ser representada
entre un paravent i una porta
1953

*Senyors. ¿us plau de sentir un bell conte d'amor i de mort?
És de Tristany i d'Isolda la reina. Escolteu com amb gran joia, amb
gran dol s'amaren, després ne moriren un mateix dia, ell per ella,
ella per ell.*

Així comença *El romanç de Tristany i Isolda*, un poema “salvatge” protagonitzat per herois, per homes i dones més propers als semidéus que als éssers humans. I *La xarxa* de Joan Brossa és una revisitació d'aquesta apassionada història d'amor involuntari i irresistible. Com Bédier, com Warger, com tants d'altres abans —i, de segur, després— Brossa s'endinsa en les peripècies d'aquests éssers d'excepció abocats a un tràgic destí per la fatalitat de l'amor.

A *La xarxa*, però, en lloc d'herois hi trobem oficinistes, burgesos i petits empresaris. El mar i el bosc són substituïts per una ciutat, que és Cornualla però també és Barcelona. No hi ha cap beuratge que provoqui l'encantament. L'amor neix, sense cap altre ajut que la seva pròpia força, com una revolta alliberadora dels protagonistes enfront de les actituds porugues i conservadores dels que, presumiblement, tenen poder de decisió sobre les seves vides. La guerra també hi és, però aquí les batalles no són heroiques, si és que mai ho han estat...

Brossa continua essent perfectament reconeixible. Hi trobem el seu “realisme poètic”, el seu gust per l'abstracció, el seu amor per les frases fetes, la seva sornegueria... Tradició i avantguarda. Transcendència i sentit de l'humor... La sentència més èpica al costat de l'expressió més genuïnament menestral. Però a *La xarxa* ens apareix un Brossa més líric que mai. És parlant d'amor i des de l'amor que el poeta explora el llenguatge; enriquint-lo, embellint-lo, reinventant-lo...

A en Brossa li agradava molt Wagner, de fet va néixer al carrer que porta el seu nom. “Wagner és un artista que s’expressa amb gran eloqüència i, en aquest aspecte, passa per damunt de les desil·lusions. (...) Que ens agradi Wagner és degut a allò de “Sempre vols el que no tens””, deia.

I, qui és que no vol el que no té...? Per això ens agrada Wagner, per això ens agrada Brossa, per això ens agrada el teatre... I per això, com Tristany i com Isolda, aspirem “obstinadament” a la plenitud, a la felicitat.

JOSEP MARIA MESTRES

Si tot no say Tristanz l'amanz con ques
joy a Yzolt, ne que n'ac al prim dia,
cor ay c'un chan d'amor pla e prim dia
a leys qui m'a ab bel semblan conques...

Aquesta obra va ser estrenada el 15 de febrer del 2005 al Brossa Espai Escènic de Barcelona sota la direcció de Josep Maria Mestres, ajudat per Marta Marco, amb escenografia de Pep Duran, vestuari de Nina Pavlovski, il·luminació de Tomàs Pladevall i interpretada per Sílvia Bel, Maife Gil, Pau Miró i Víctor Pi.

Primera edició, en quatre actes: *Teatre de Joan Brossa*, editorial R.M., 1964.

PERSONATGES

ISOLDA
TRISTANY
BRANGANA
MARC
LA MARE
UN CAMBRER

ADVERTIMENT

La xarxa va ser escrita, en principi, per ser representada dins els límits d'una habitació tal qual. A l'escenari l'autor suggereix una mateixa cortina fosca per als tres actes —la decoració queda explicada pels pròlegs respectius—, i no cal dir que exigeix la utilització normal del teló de boca.

L'any 1954 es va fer una representació privada de La xarxa, dirigida per Josep Centelles i organitzada pel doctor Obiols i Vié al seu domicili.

L'autor tria definitivament la versió originària en tres actes.

Acte primer

MARE: La decoració del primer acte és aquesta: l'escena representa una saleta modestament moblada, en un pis de Cornualla. No té res de particular. A la paret, un paper amb ratlles verdes i grogues. Una porta senzilla, a l'esquerra, condueix al rebedor.

Acaba el pròleg. Entra MARC.

MARC: Bona tarda.

MARE: Bona tarda.

MARC: A la terra i al cel.

MARE: Tots vivim damunt la terra.

MARC: Comença així.

MARE: De vegades sembla que recordi vides passades.

MARC: Veu?, el que li deia.

- MARE: A l'església m'adormo prop dels confessionaris.
- MARC: Per carnaval m'agrada quedar-me quiet i veure passar les màscares.
- MARE: Senyor Marc, sí.
- MARC: El mètode és la meva bogeria.
- MARE: Les coses continuen igual dia darrere dia.
- MARC: Molt soroll per a res!
- MARE: El seu nom ja ha sortit a les cròniques?
- MARC: Molt soroll per a res!
- MARE: Si del meu es tractava, seria per a mi una gran satisfacció.
- MARC: Bah! Dues peces d'argent que deixis...
- MARE: Demani! Ja sé! Ja sé!
- MARC: De debò?
- MARE: No.
- MARC: Cap vidre no pot anar darrere un diamant.
- MARE: Vostè gasta molt.
- MARC: Fet!
- MARE: Comenci.
- MARC: De jove, a París, m'agradava vagabundejar amb la pipa a la boca.
- MARE: Sí?
- MARC: Vostè és abstèmia.
- MARE: I no obstant, no obstant...
- MARC: Bé, i què?
- MARE: Hauríem de beure una mica.
- MARC: No pas jo. Gràcies, no tinc set.
- MARE: Ja sé que, d'això, no en té costum. No sembla sinó que siguin de roca tots els fabricants.
- MARC: Li asseguro que no sóc un home sense cor.
- MARE: Li agraden les cortines de la seva finestra?
- MARC: De vegades salto del llit i vaig a la finestra.
- MARE: La nena dorm davant la seva porta.
- MARC: Sí, al davant.
- MARE: Ara farem venir els pintors. Convé. Les coses han de ser al seu punt.

MARC: No és hora de parlar d'això.

MARE: Això mateix; ja ens vagarà.

MARC: Parlo de l'afecte que sento per ella?

MARE: En veritat, no crec pas que sigui foc d'encenalls.

MARC: És curiós que tot pugui tenir aire de festa per a mi.

MARE: Prenent aquesta actitud vostè es mostra tal com és. Ho puc ben dir.

MARC: No ens coneixem pas de quatre dies.

MARE: La veritat és que la nena encara és una criatura.

MARC: Allà hi ha el piano que ella toca.

MARE: És incapaç de pensar i somiar. Realitza sempre els seus actes. Ho dic francament.

MARC: De vegades no ho sembla. (*Pausa.*) Amb els dits s'escampa el carmí dels llavis.

MARE: Demà mateix pagaré la florista.

MARC: El dia que es va tallar la cabellera, tremolava.

MARE: Com jo mateixa. La veritat.

MARC: Ha festejat un dia o altre?

MARE: No se li ha ocorregut de fer-ho. Vostè li ho farà conèixer.

MARC: Fa sempre allò que vol vostè?

MARE: No ha besat mai cap home. N'estic ben segura. No n'ha conegut cap.

MARC, *aixecant el cap i somrient*: Doncs no s'ha de privar de res.

MARE: Va néixer en plena primavera. No l'enganyo. Un terreny sense desnivells.

MARC: Li enraonaré avui, ja que fa temps que ens coneixem.

MARE: La gent parlant s'entén.

MARC: M'agrada quan mossega flors amb els llavis pintats.

MARE: Sobretot ara, que fuma.

MARC: Em meravella el jardí. I els negocis marxen bé aquest any.

MARE: Jo sempre m'endormisco pels racons. La nena pica de mans.

MARC: No ens hem de privar de res.

MARE: Sempre confonc els noms.

MARC: Quan he vingut gotejava la pluja.

MARE: Diuen: "El divendres és de tembre."

MARC: Ens hem de repartir els punts cardinals. Quin és el de vostè?

MARE, *somrient*: Això no ho racionen.

MARC: Sento fresca. O és el mar?

MARE: Avui feia llevat de muntanya.

MARC: El foc té aturador i, en canvi, l'aigua no.

MARE, *somrient*: I qui es sopluja sota una fulla, dues vegades es mulla.

MARC: Però les coses no sempre surten al revés de la conveniència.

MARE: És clar. Jo només deia que està núvol.

MARC: És cert. I això no vol dir gran cosa.

MARE: Disposi com vulgui. D'ençà de la mort del meu marit, puc ben dir que ha estat per a ella com un pare. Dues dones soles... (*Es porta el mocador als ulls.*)

MARC: No digui això. No me'n recordo, d'això.

MARE: Un no s'improvisa els pensaments.

MARC: Vostè plora.

MARE: D'alegria, dic.

MARC: Ella té l'or del món al seu cabell.

MARE: Vam quedar tan aclaparades com deseparades. I vostè va venir a casa a ajudar-nos. A ser un dispeser.

MARC: Un dia ella es va estrènyer el xal al voltant de la cara.

MARE: Per diner no es casaria mai.

MARC: Ella em fa aire tot apropant-se'm.

MARE: I se sap estar quieta quan el terreny rellisca.

MARC: Els ninots fan por a les noies?

MARE: No passi ànsia.

MARC: Què pensa?

MARE: Jo, res de mal, senyor Marc!

MARC: Per què deu tenir tant de sentiment?

MARE: Ella és el viu retrat del seu pare.

MARC: D'acord amb el que diu; fins i tot trobo que, darrerament, hi té una certa retirança. El recordo en els dies de

col·legial. Encara veig el professor davant nostre com ens inspecciona per damunt els vidres del pinçanàs. (*Pausa.*)
Aquests efectes duren més que una vida. És veritat o no?

MARE: És veritat. Té raó.

ISOLDA *entra*: Ja ets a casa, Marc?

MARC: Hola.

MARE: Ha vingut ja fa una estona.

MARC: Després d'un curt silenci.

MARE, *amb doble intenció, a MARC*: De tant a tant es desencadena una tempesta, oi?

MARC, *en el mateix to*: La pedra rebot a ruixada seca.

MARE: Els llamps esqueixen el cel, els trons retronen.

ISOLDA, *mirant-se'ls intrigada*: Què voleu dir?

MARE: Parlem-ne ara que ha vingut.

MARC: Et vull preguntar una cosa.

ISOLDA: Tu ja saps que ho pots fer.

MARE: Cada tarda us veieu una estona, oi? (*Picardiosa, assenyaland amb l'índex:*) Perquè tenia sospites...

ISOLDA: No estic en el secret de res.

MARC: T'has posat als cabells oli d'olor?

ISOLDA: No hi caic.

MARE: Jo els deixo, que és tard. Ja està. Me'n vaig, que faria tard. (*Surt.*)

MARC: Si vols, parlem tu i jo, que per això he vingut aviat.

ISOLDA: En què et fixes?

MARC: Una cosa et vull demanar, sense demanar.

ISOLDA: Bé.

MARC: He vingut perquè pensava...

ISOLDA: El que manis. En què deus pensar?

MARC: Doncs que ara no us deixaré. No. Res tan lluny de la meva opinió. (*Pausa.*) Em torno boig de tant calcular, jo. És cosa del homes... Ha estat aquest matí que he pensat...

ISOLDA: Hauré d'endevinar el teu secret.

MARC: Deixa de malpensar.

ISOLDA: Cada casa és un món.

MARC: He vingut, doncs, perquè pensava...

ISOLDA: La cançó repeteix la tonada?

MARC: El que volia dir. A mi, em podries ajudar. Jo haig de pensar en mil qüestions.

ISOLDA: Ho faré per plaure't.

MARC: Justa!

ISOLDA: Vejam si ho endevino.

MARC: I, les gràcies, no les vull.

ISOLDA: Enraones sense mirar-me.

MARC: Ja t'ajudaré a collir flors.

ISOLDA: Si ho feies, me'n riuria.

MARC: Què penses?

ISOLDA: Marc.

MARC: Tu no t'has de privar de res. Els negocis marxen bé aquest any.

ISOLDA: Jo sé quina estimes. Tanca els ulls. (*Ell ho fa.*) Sóc jo, oi?

MARC: No et deixaré mai per la carretera.

ISOLDA: Bromeiges?

MARC: Deixa'm abraçar-te pel coll. (*Li toca la cara.*) Ja et pots adonar del nom que portaràs.

ISOLDA *li agafa les mans*: La pluja a la primavera és deliciosa, oi? T'agrada que una tempesta duri tota la nit? I anar pel bosc sota les enramedes. Això deu ser l'amor. Ho és, Marc. Tu i jo només. La lluna té els ulls blaus.

MARC, *desfent-se*: Eh? Apa! Ja està bé. La lluna i tot? Què en traiem, ara, de dir tot això. Ja us he demostrat que estic ben disposat, em penso.

ISOLDA: No sabia que em contestaries això.

MARC: Tots els fabricants som de plànyer. No passo un dia sense contrarietats. Ahir era el gas; avui el fum d'un incendi; abans-d'ahir les màquines; demà passat la gana, o bé els ferros, o els papera. Les nits s'insomni que passo! Som de plànyer els fabricants.

ISOLDA: Estic davant teu sense parlar.

MARC: Déu n'hi do la força que tenen els teus braços.

ISOLDA: Sí.

MARC: Els negocis ja marxen enguany. No m'aturo. Ja guanyo diners, en lloc de perdre'n. No et negaré pas que han passat uns moments ben perillosos.

ISOLDA: Dóna'm la mà i estreny-la fort amb la meva.

MARC *consulta el seu relloige*: Dos quarts de vuit.

ISOLDA: És curiós que no sàpiga res del teu llenguatge.

MARC: D'aquesta manera em veuràs en una llum miraculosa.

ISOLDA: Ho he fet durant setmanes.

MARC: No deixarem sola la teva mare. Recorda que ja he passat gairebé un any a casa vostra. I avui, a més, em penso que he tingut la sort d'entrar en aquesta casa del tot.

ISOLDA: Tu sents odi contra el mar?

MARC: Primer l'anell, després diners si et cases amb mi.

ISOLDA: Marc.

MARC: Qui s'adorm, damunt la neu es mor.

ISOLDA: Això no està gens bé.

MARC: No t'amoïnïs per això, dona. (*Acompanyant-se d'un gest:*)
Que ningú no pinti en aquestes parets els seus horrors!

ISOLDA *li espolsa les solapes*: Et cauen els cabells

MARC: Tens la mà amoixadora.

ISOLDA, *amb tendresa*: Marc, mira'm.

MARC, *apartant-li el cap*: Deixa'm parlar, deixa'm seguir el meu mètode.

ISOLDA: M'escabelles.

MARC: I et sembla seriós això, noia?

ISOLDA: Dignes: som a prop l'un de l'altre?

MARC: Fins a on?

ISOLDA: No m'has respost.

MARC: Em mareges, noia, amb tantes preguntes.

ISOLDA: Tu seràs el meu marit.

MARC: Passo moltes nits d'insomni.

ISOLDA: T'agrada el bosc desert i la terra remoguda?

MARC: Jo corro perills que no corren els obrers. Gairebé em torno boig de tant calcular.

ISOLDA: Enraona l'un quan acaba l'altre.

MARC: No saps com m'haig de sacrificar per donar feina.

ISOLDA: Ja m'ho has contat tot.

MARC: Ja t'he dit que els negocis marxen aquest any. Ha estat així que he vist que hi havia noies.

ISOLDA: Què voldries, doncs, Marc? Eh?

MARC: No sabré com treure'm la feina del damunt.

ISOLDA: A la cuina hi ha l'argolla del llum.

MARC: Isolda, tu saps com he viscut fins ara.

ISOLDA *se li apropa*: Ara és la veritable realitat. Joestic sencera en aquest acte. (*Més pròxima.*) Teus són aquests ulls.

MARC, *mirant-la de cua d'ull*: Nocturns.

ISOLDA: Marc.

MARC: Essent tu com creus ser, no ets aquella qui jo coneixia.

ISOLDA, *en to seductor*: Tothom ens coneix i cadascú ho fa a la seva manera. Ara mira'm.

MARC: Sí, tu ets aquesta i l'altra. És així mateix. Per què no creure-ho?

ISOLDA: No ho sé, no ho sé.

MARC: Això són nervis. Ja ho suposo. (*Desviant la conversa:*) No has entrar mai al meu despatx?

ISOLDA, *intentant d'abraçar-lo*: Ho hauré de fer, oi?

MARC, *defugint-la*: Quan hi entro es produeix un moviment com en un col·legi quan ve el mestre.

ISOLDA: I això no canviarà mai?

MARC: Compraré un fitxer automàtic. Et voldria parlar de tantes i tantes coses!

ISOLDA: Em parles encara de tu.

MARC: Et tinc amb mi, no saps?

ISOLDA: És inútil que jo et preguntí.

MARC: Jo sempre miro amorosament les columnes.

ISOLDA: Ajuda'm a aixecar-te.

MARC: Bravo!

ISOLDA: A fora hi ha llum d'aigua.

MARC: Els fanals assenyalaran els passeigs que farem cada festa.

ISOLDA: Arrossegar-nos pel carrer?

MARC: Com s'inflama la teva cara plena! Com més va més seny poses.

ISOLDA: Tu tens odi contra el mar, oi?

MARC: Aquest diable de mar! Si era al balcó, em reriraria i ja no miraria a fora.

ISOLDA: No podem lluitar contra el mar. Viu aquí, al front. Te n'has adonat?

MARC: En això caic del núvols.

ISOLDA: En això i en moltes altres coses.

MARC *se li apropa*: Ara "tu" ets la que jo conec.

ISOLDA: Au, mira'm.

MARC: No hi ha res a perdonar.

ISOLDA: Les coses passen i ens arrosseguen.

MARC: Ara ets "l'altra".

ISOLDA: Saps?, hem passat tantes angúnies!

MARC: Però ja fa estona que hem dit que hem arranjat ben bé no sé què... molt profitós...

ISOLDA: Sí, Marc, sí. Em perdones?

MARC: Ara estic ben segur que ets tu.

ISOLDA: Poc hauria imaginat que haguessis gosat anar tan lluny.

MARC: Per tu. Què vols que et digui, Isolda?

ISOLDA: Quan sospiro no em puc expressar millor.

MARC: Aquell jove s'enamora, aquest jove s'enamora...

ISOLDA: No havia fet ni un senyal amb la mà a ningú, t'ho juro.

MARC: Ho sé, ho sé.

ISOLDA: T'ho juro.

MARC: M'agrada sentir-t'ho dir.

ISOLDA: No ho he dit mai a ningú, això.

MARC: Ja no vull veure cap altra dona. Fins al dia de la mort.

ISOLDA: Ho has dit a totes?

MARC: He signat aquest migdia.

ISOLDA: I jo sóc aquí amb la mateixa actitud.

MARC: No menteixes.

ISOLDA: M'esforçaré a caminar amb el teu mateix pas.

MARC: Bravo! Val més.

ISOLDA: Ho accepto així.

MARC: És així com cal fer-ho. Valdrà més. Vindràs. El meu despatx és, en realitat, quasi l'única resta de vida enmig de l'existència de les màquines. Molt estrepitosa. Una fàbrica inactiva és estranya. ¿Sense feina i sense soroll? Ho haig d'organitzar com una gàbia immensa, amb seny. Ja ho cec! Una habitació cúbica. Ambient d'exactitud. Allà, al meu despatx, s'afirma el quadrat de la taula. Les cadieres són tangibles. Un sistema de blocs. Damunt la taula, artefactes geomètrics.

ISOLDA: Tot això no és més que un racó en les possibilitats de la terra immensa.

MARC: Al meu secretari li vénen amples els pantalons negres. (*Pausa.*) Tinc una capsa per a tabac. La tapa representa un paisatge. Prems un ressort i apareix a primer terme una llebre; poc després, un caçador acompanyat d'un gos. És un mecanisme enginyós, ja veuràs. No saps l'alegria que sento en veure'l funcionar. És molt enginyosa la disposició de la maquinària. A l'últim, la llebre desapareix darrere unes mates.

ISOLDA: M'agradaria disparar el ressort i alliberar-los.

MARC: En tinc una altra per adobar. Un arlequí que surt d'una caixa, fa evolucions, s'hi torna a ficar quan li ho ordenes.

ISOLDA, *amb somriure trist*: Sí, home.

MARC: Una gran obra d'autòmats. Molt de temps la vaig mirar com un propi fill. Ja ho crec! També conec moltes altres descripcions de mecanismes. Passem a una altra meravella. Ja veuràs quan la faré funcionar! Una estàtua de fusta que toca la flauta: una màquina molt enginyosa. La figura disposa de tots els moviments necessaris. No saps

com és difícil de fer executar a un autòmat tants moviments diferents. Els engranatges roden.

ISOLDA: Sí, home.

MARC: Exacte. El mecànic que me'l va construir, fa qui sap el temps, em va abraçar d'alegria en sonar les primeres notes de la flauta. També devem a aquest mecànic mateix una màquina per a fabricar les cadenes sempre iguals.

ISOLDA: No et conec. Ho concedeixo.

MARC: T'agradarà veure funcionar els meus nous autòmats. Un pallasso s'aguanta cap per avall damunt una cadira i fa evolucions i jocs de força. Li veuràs dins el cos rodes, palanques i cilindres. Prems un botó. El rodam funciona...

MARE, *entrant*: Senyor Marc, un jove demana per vostè.

MARC: Un jove, diu? Que passi. (*La MARE se'n torna.*) Ningú no m'ho havia dit. És això.

TRISTANY, *entrant*: Et porto el paraigua que t'havies deixat.

MARC: Ah! També... Gràcies. (*Pren el paraigua. ISOLDA no deixa d'observar el nouvingut.*) El meu secretari. Bé prou que el veus. Amida un metre vuitanta-nou, descalç.

ISOLDA: El veig. Com esteu?

MARC: La meva promesa Isolda. No tinc inconvenient de dir-ho.

TRISTANY: Isolda.

MARC, *per a TRISTANY*: Saps?, no li agrada la mecànica. Com t'ho expliques?

ISOLDA: És així? (*Amb dolça emoció.*) No em puc estar d'alarbar-vos.

TRISTANY, *a poc a poc*: Ho és. Ni cap treball d'autòmat em pot convenir.

ISOLDA: És estrany. Per què? En tinc el pressentiment. (*Ell se la mira. Els ulls d'ambós es troben.*)

MARC: Ah! Però es veu obligat a cedir igual, oi?

TRISTANY: No estic obligat a contestar. (*Una pausa curta.*)

Bona tarda. (*Se'n torna.*)

ISOLDA, *sinceramente commoguda*: No sols en tinc el pressen-

timent, sinó la convicció. De debò. (*Mirant en direcció a la porta:*) La resposta és afirmativa.

MARC: Aquest sempre escriu i no sap què escriu mai.

ISOLDA: Com se diu?

MARC: Em preguntes qui és? Tristany. És fill d'un cosí meu que ara dorm bé. I tant!

ISOLDA, *com absent*: No contestis. (*Es torna a tombar.*)

MARC la mira amb aire interrogatiu.

FOSCOR

Acte segon

TRISTANY, immòbil, amb barret i gavardina. ISOLDA diu el pròleg.

ISOLDA: Acte segon. Reservat en un cafè de barriada. És una habitació petita. Les parets, de color vermell pàl·lid. A la dreta, una porta que dóna a la sala de del cafè.

Va a asseure's prop de la taula amb begudes. Una pausa.

TRISTANY: No tinc rellotge.

ISOLDA: Mira l'hora al cel.

TRISTANY *es treu el barret*: Com els pastors, eh?

ISOLDA *li estreny les mans amb les seves*: Et toco i veig el meu pensament fet color i forma.

TRISTANY: Dins meu tot es concilia. (*S'asseu al seu costat.*)

ISOLDA: Cor ardent.

TRISTANY: Però no sóc un home expert.

ISOLDA: Quina necessitat furiosa d'aire sa!

TRISTANY: És qüestió de salvar-ho. Estic perdut. No sé què fer.

ISOLDA: M'acontento de ser una dona; l'última de les dones.

TRISTANY: El carro va pel pedregar.

ISOLDA: Sóc feliç per primera vegada.

TRISTANY: Oh infortuni! Aviat, també.

ISOLDA: Mira. (*Li toca lleument la galta.*) Has tornat a tallar-te.

TRISTANY: Voldria no haver nascut.

ISOLDA: Sempre t'afaites amb gran cura.

TRISTANY: Rodarem fins a la matinada.

ISOLDA: Escolta el meu avís.

TRISTANY, *després d'una pausa*: Jo sé el que hauríem de fer.

ISOLDA: Quin foc és aquest? Quin foc et porta?

TRISTANY: N'hem parlat.

ISOLDA: No dius el pitjor que podries dir.

TRISTANY: Seria un bon adéu a les desgràcies.

ISOLDA: Què dius? Segons hem anat teixint, ets capaç de suportar-ho tot per amor. Per la seva figura. Fent-ho així reeixirem.

TRISTANY: Aquest fang...

ISOLDA: Aquest fang. (*Sense apartar els ulls dels d'ell:*) El nostre fang. (*El besa.*)

TRISTANY: Isolda.

ISOLDA, *amb molta tendresa*: Tristany, vida meva! (*Es besen.*)

Trenquem les convencions. Amor meu, cal sofrir tota mena de vergonyes i penes o allò altre que s'escaigui; no pas abandonar la vida, oi? No deies el pitjor que podies dir? ¿I després què? Per què ho faríem? ¿Sabem ben cert que existeixi res, més enllà d'aquesta aventura? Obliga't a pensar-ho. Sigui com sigui. Prou; res de sentiments impossibles, d'ànsies ideals. Tot això són instints disfressats. Voluntat de viure és el que sorgeix.

TRISTANY: Isolda.

ISOLDA. Voluntat d'esforçar-nos a viure, la força que ens atrau l'un a l'altre.

TRISTANY: L'un a l'altre.

ISOLDA: Mira, la certitud que m'estimes no em consola de la privació de veure't.

TRISTANY: Quin de nosaltres dos arrossega l'altre?

ISOLDA: Fem vela plegats. Hem trobat en l'amor mateix la felicitat suprema. I, la vida, no l'hem d'abandonar. Què vols?

TRISTANY: A mi em passa igual. És necessari

ISOLDA: viure. (*El besa.*) El duia al cor i ja ha nascut.

TRISTANY: Saps el que penso. Ets tu.

ISOLDA: Tristany.

TRISTANY: Pau exiliada que retorna.

ISOLDA: Defensada primavera.

TRISTANY: Esquivarem sorts i malvolences. Com?

ISOLDA: El perfum pot néixer. Bella nau. No hem de rebre cap engany.

TRISTANY: Llum completa.

ISOLDA: Onada, onada.

TRISTANY: Ets meva. I jo.

ISOLDA: He dat paraula. I tu.

TRISTANY: Ho puc veure. Així és. Deliberem, que duri temps.

ISOLDA: I serà així. Per què et detures?

TRISTANY: Sol d'abril.

ISOLDA: Desig humà.

TRISTANY: Desitjat. Ara mateix, ara.

ISOLDA: Hores bessones.

TRISTANY: Sí.

ISOLDA: Nosaltres. Així t'ho prego. Som aquí.

TRISTANY: En la vida ens retrobem. Puc confiar-hi.

ISOLDA: Ram i mar.

TRISTANY: Roc i flor.

ISOLDA: Boca i cor.

TRISTANY: Vivia?

ISOLDA: Ben a la vora. Bri per bri.

TRISTANY: Mans tremoloses.

ISOLDA: Té, visibles.

TRISTANY: Tangibles. Just.

ISOLDA: Qui mai, qui?

TRISTANY: Ben net.

ISOLDA: De nou.

TRISTANY: Riu i...

ISOLDA: cada minut.

TRISTANY: Formes.

ISOLDA: Ben clar.

TRISTANY: Lent pas.

ISOLDA: Entra. Sol meu. Única. I tu! I tu!

TRISTANY: Foc.

ISOLDA: Febre.

TRISTANY: Tot. Delícia.

ISOLDA: Ah, la terra! El metall

TRISTANY: de la terra. Així

ISOLDA: vivim. Anell

TRISTANY: flamejant. Desbordant. Podem

ISOLDA: dominar. Llançats

TRISTANY: a l'amor. Jo

ISOLDA: t'estimo. Estàtua.

TRISTANY: Estel. Tu.

ISOLDA: Jo. La llum.

TRISTANY: La salut.

ISOLDA: El temps. Neta

TRISTANY: acció.

MARC, *entrant*: Però sí. Crim flagrant! L'honor i el nom! I tu!
I tu!

TRISTANY, *aixecant-se*: L'antena es trenca. Arrenca'm la bèstia!

ISOLDA, *igual*: Mots i ben inútils.

MARC: Què em dius? Què em dius a mi? Què et passa? Perdu-
da. Això crec. Ets així. (*A ell:*) I tu, infeliç... Atrevir-te...
Cap on gires? L'estrenyies entre els braços! Això creus. No
comporto aquest afront! (*A ella:*) L'acció et tapa. Poca em
sembla la teva gratitud, cel negre. Ja em podia anar cre-
ient feliç, jo. Així goses ferir-me!

TRISTANY: Si no ho sé...

MARC: Què! Massa t'erres! Es pot ben veure. Ah! El meu dolor pren amb tota lògica el seu lloc. Fer-ho talment! La situació és indigna.

ISOLDA: Dec estar pàl·lida.

MARC: No. No dono pas tant de color jo a les meves frases! (*Pausa breu.*) ¿Passió doble era, doncs, la teva vida? Per què calles?

ISOLDA: Abandona el projecte. Aquí l'aire. No és aquesta la tonada.

TRISTANY: Tocava armar el parany.

MARC: Realitzaré enèrgicament els meus actes, i les meves resolucions seran més ràpides que no pas les teves.

ISOLDA: Molta ciència. Estimo en Tristany absolutament i no torno enrere. Ben cert.

MARC: De quin país ets? Com i on? Gira't a mirar-me. Esperava que m'ho agrairies potser amb el temps.

ISOLDA: No hi ha negoci.

MARC: Les dones són fràgils per naturalesa.

ISOLDA: Calla! Para't!

TRISTANY: Què medita...

MARC: Sóc i puc.

ISOLDA: Ceba i sec. Gira't enrere. No era encara ni tan sols la teva promesa! Ja t'ho dic.

MARC: La circumstància present no és sinó un signe visible.

ISOLDA: Que sigui més curt el teu plany, eh?

MARC: Et cansa això, només de sentir-ho?

TRISTANY: Oncle, desconeixes la realitat.

MARC: No te'n desfacis! Heu begut massa, pel que veig.

ISOLDA: El licor és una excusa fictícia que substitueix l'excusa veritable.

MARC: Com?

ISOLDA: No hi ha escapada.

MARC: Hauria travessat el mar per trobar-te. Decepció, decepció gran és per a mi la teva pèrfida acció. Pèrfida! No

conec aquests camins. Aire només. I jo? D'ara endavant a qui posaré confiança? Veig que accions i mots es multipliquen. Serà la mort, l'amor que ara entra.

TRISTANY: Invocació avorrible!

MARC: Tu estàs sol.

ISOLDA: Estenc els braços i el protegeixo. Cap més paraula.

MARC *fa un sospir*: Així, doncs, l'últim fil d'esperança s'ha trencat. Ho registro. (*De sobte*;) Sembles haver perdut el seny. No esperis que en la foscor resti en espera. La meua força és esplèndida.

ISOLDA: És tard i no cal.

MARC: No és gens graciosa la teua ficció. Tinc feina. Apa, vine amb mi!

TRISTANY: Ella?

ISOLDA: Des de fa dies, el vent, no para ni un minut. No gens.

TRISTANY: Penjo l'intrús?

MARC: Miserable! No porto cap escut per a aquest gat que juga a la rata.

TRISTANY: No hi ha gruta com la que descrius.

ISOLDA: El problema sobrepassa les teves possibilitats. És així.

MARC: Deixem-nos d'aquestes coses extremes.

ISOLDA: Just: no res. (*Agafa les mans de TRISTANY entre les seves*.)

La qüestió és la febre, obrir els braços de bat a bat. És motiu suficient. No tinc res a dir-te, mal que em pesi.

MARC: Una ovella jeu damunt un tou d'herba: la teua mare.

ISOLDA: Sento vergonya d'aquesta imatge de l'ovella.

MARC: Al final de l'estiu se li inflen les venes.

ISOLDA: Ja endevino els teus pensaments.

MARC: Hauré d'escoltar els seus plors si no marxo.

ISOLDA: I escriu-ho al teu diari com de costum.

MARC: Déu et faci bona!

TRISTANY: Té: ja ha sortit.

MARC, *esclatant*: Maleïda l'hora que us reveig! No ho puc creure... Això no em passa avall!

ISOLDA: Prou; no aixequis més el to! No tornis a cridar. No ho permeto.

MARC: Que buida que et tornes!

TRISTANY: Penjo l'intrús?

MARC: Tots dos, avergonyius-vos d'aquestes normes, que són les vostres.

ISOLDA: Mesquina, sí; perquè no duc la fitxa penjada al coll.

MARC: El destí et perd, pel que veig.

ISOLDA: Què has d'haver vist!

TRISTANY: Quin és el prejudici?

MARC: Quines preguntes! No sé què serà de tu. Havent rebut tant de mi, jo no podia suposar que vosaltres... com sou... Resto desconcertat en descobrir la insídia.

ISOLDA: Quin vent t'ha portat fins aquí?

TRISTANY: No ens pot sorprendre...

MARC, *a ella*: Per pau de la teva mare no et vull acusar. (*A ell:*) A tu, puc, per mi mateix, demanar-te explicacions.

TRISTANY: Calla. És just. El que viu no es pot ajuntar amb el qui està llest.

ISOLDA, *a MARC*: Jo estic ben resolta a acompanyar-lo

MARC: I m'ho dius? Mai no t'he fet cap mal. Noia, no travessis amb ell el desert. Deixa de prometre. Sé que és un pobre noi. Em consta. Fes que no te'n pervingui cap favor. Recordat d'això.

TRISTANY: Per ventura et recolzes en les teves possessions?

MARC, *a ella*: És un infeliç. Hala, creu-me: aquesta experiència et costarà cara.

ISOLDA: La busco. Un remolí et cobreix.

TRISTANY, *a MARC*: Plagues són els suports de la vida que assegures.

MARC: Ben pocs amb sacrificis i esforços s'han pogut evadir de la tirania d'aquestes plagues. Quina intenció!

TRISTANY: Tot i això no escau als homes la supèrbia.

MARC: Hala! Ja t'ho dic, el temps vindrà també per a tu, Tristany. Et previnc. L'aigua apaga el foc arborat i...

ISOLDA: Jo sóc el consol...

MARC: Com s'entén? Faig crits a sords? No veig on anireu a parar. Malaurat aquell qui no recorda els béns. Per què cal dir-ho?

ISOLDA: Si ell desfalleix, jo aguantaré.

MARC: Quins colors estranys! No reconec les vostres raons. No gens. Aquesta voluntat no s'explica. Què feu? Quins honors us esperen?

TRISTANY: Jo respiro.

ISOLDA: El mar en persona, no l'apercebo?

MARC: Pensa que, si rellisques, cauràs davant l'enemic.

TRISTANY: Ja udola la llopada. Ja has sentit.

ISOLDA, *a* MARC: I amb quin fi, les possessions assegurades?

TRISTANY: Som hereus de la seva perdició. Bé prou que es veu.

MARC: Res d'això!

TRISTANY: Ve damunt meu.

MARC: Tristany, no moguis brega a l'home poderós! No t'hi barallis. Seràs savi si inclines la teva orella. Considera només les coses que et siguin assignades: aguanta.

TRISTANY: Si devores les fulles faràs que l'arbre calli. Però fes. Tots els rics rellisquen. Estic sense. Posa'm prova. Jo ja sóc lluny de l'orgull.

MARC: Tu? Estàs en deute i encara m'increpes?

ISOLDA, *a* MARC: Per sempre. Malla d'aigua. Tan a cor ho tenim. No ho busquis de saber.

MARC, *apesarat*: Senyor! ¿És que no hi ha vergonya per als lladres?

TRISTANY: A quin diari publiques les teves caritats?

MARC, *fora de sí*: Tristany, no et barallis amb l'home ric. Què saps? T'asseguro que els entrebancs no minvaran.

TRISTANY: No vull que em salvin els parents. Ja estic cansat d'ensopegar amb llenya. Jo...

MARC: Ho sé. Ho sé, et dic. Tu et deleixes per la meva taula. I l'home entès et reté. Inútil de lluitar; no condueix a res.

Gira't a mirar-me. On vas néixer? No has conegut més que dolor, i el dol t'ha portat. Llepes sal. Ta mare va infantar-te bo i morint.

TRISTANY: També ho he fet de manera... (*ISOLDA se li posa al costat.*)

MARC, *ràpid*: En canvi, cel i terra s'omplen dels meus resultats. Et diré més, tu maldes per coses que ultrapassen les teves forces. (*Pausa.*) Els somnis només donen ales per volar als necis. Què dir, sinó que vols davant la teva cara la semblança de la meva cara? Això és el que et fa delir. Ho sé bé.

TRISTANY: Quina mà igual? Res de tot això, font de guanys. Torna-te'n per on has vingut.

MARC: M'agrada la idea.

TRISTANY: La idea m'agrada.

MARC: La necessitat et fa miserable. Què vols? No em puc estar de tenir-te llàstima.

ISOLDA: Tristany! (*Li agafa una mà.*)

TRISTANY, *a MARC*: Font de vicis. I a tu et fa miserable l'abundor. Permet que et digui...

MARC, *mofeta*: Ansiosament et capfiques. Tu aparta't. T'has d'espavilar.

TRISTANY: Vés dient. Repassa la teva existència d'adormit. Et vaig al darrere.

MARC: M'envolta el benestar. T'erres del tot.

TRISTANY: Vius que fa pena.

MARC: He lluitat per al meu propi sosteniment en l'edat avançada, com és del cas. Naturalment, cal dir-ho. Dia i nit. Tu ho entens? Ni un borrall.

TRISTANY: Ben cert. Obra fins a l'últim. "Cap injustícia no em poden atribuir en l'exercici de la teva activitat." Oi? Au: da-li.

MARC: I t'asseguro que ni cap llàgrima. M'he esforçat a treballar com cal i amb ordre. No em miris malament. Sempre. És així!

TRISTANY: Entre les formigues hi ha fixada una llei com aquesta.
 MARC: Què vols dir amb això? No ho sé pas veure. ¿Pots parlar, tu? Jo he estat empleat i obrer en el meu propi interès i m'he posat treballs damunt durant quaranta anys; he sabut fer economies, diguem, de les quals jo mateix ara m'aprofito. (*A ella:*) Sóc jo sol a pensar: en tot, en tu, en mi. Tot ho mena al seu terme. (*Tallant la paraula a TRISTANY:*) Calla! No puc ésser-ne gaire, de compassiu. I, entén-ho bé, un perdulari com tu no em pot pas condemnar en res si m'arrapo al meu tresor i me'n refio...

Del carrer arriba una gran remor de gent. Pausa.

CAMBRER, *entrant*: Bona sort a tothom. El carrer va ple de gent: un tumult salvatge.

MARC: Que ens vols enganyar?

CAMBRER: Gran notícia! Guerra! S'ha declarat la guerra! Ha vingut, a l'últim!

MARC: Com?

CAMBRER, *tornant-se'n*: L'única cosa. Visca la Llibertat! Visca la República!

MARC: Gira altrament. Mal guany! Una altra escampadissa de sang, una altra brega entre orgullosos! ¿És això el que val més?

TRISTANY: Ha! Ha! Ha! Per què calles? Així és. Ara, oncle, ja estàs assabentat, doncs, de la proximitat de la tempesta. O no hi estàs d'acord? Ho sé... Vaig dient el que succeirà? És o no és?

MARC, *anant-se'n de pressa*: Les meves culleres d'argent...

ISOLDA: A l'infern. (*S'abracen efusivament.*)

TRISTANY: Onada franca.

ISOLDA: Puja.

TRISTANY, *pausa*. *La mira als ulls*: Tristany!

ISOLDA, *amb gran tendresa*: Isolda! (*Es besen. Pausa.*)

TRISTANY *s'asseu a poc a poc i encén un cigarret*: Cal esperar el que sigui. És així. Així. Així és. És.

ISOLDA li clava els ulls.

FOSCOR

Acte tercer

BRANGANA: Menjador estret i alt de sostre a casa de Brangana. Les parets, senzillament, emblaquinades. Negres les bigues del sostre. A l'esquerra, una finestra que dona a fora; cap al mig, una porta mena a l'habitació que ocupa Isolda en l'actualitat. La porta de la dreta dona al passadís, que comunica amb l'entrada de la casa. Els mobles, vells, gairebé inservibles. És a la caiguda del sol.

Acaba el pròleg. Entra ISOLDA per l'esquerra. Està molt pàl·lida i desmillorada.

ISOLDA: Quina cremor!

BRANGANA: Avui no t'hauries d'haver llevat. Vés-te'n al llit.

ISOLDA: No, al llit no.

BRANGANA: Doncs res, deixa-ho estar.

ISOLDA: Tanca les portes. (*S'asseu a poc a poc en una cadira de braços.*)

BRANGANA: Jo m'estic al teu costat.

ISOLDA: No dic el contracti. L'angúnia em mata.

BRANGANA: Sí, ja sé; però no pot tardar. Ara entra.

ISOLDA: Tret de la por no em fa por res. Me'n fas capaç?

BRANGANA: El senyor Marc ha dit que vindria de seguida.

ISOLDA: Me'l tornaran a prendre. ¿però com pot haver estat? Digues.

BRANGANA: Isolda, no és possible de sofrir tant de temps d'aquesta manera.

ISOLDA: Et demano que em tranquil·litzis? El senyor Marc, què ha dit?

BRANGANA: Diu que comptis amb ell. Li ha semblat millor d'arribar-s'hi. Cada dia ve a veure si vols res.

ISOLDA: Ja me n'oblidava. Jo? Què vols que sàpiga, jo! I en Tristany, ferit. Com pot haver ocorregut? Quina nit més terrible he tingut! El foc passava ran de terra. Em veia les seves mans ensangonades damunt la pell. Aquesta angúnia em mata!

BRANGANA: Aviat ell serà a la teva vora. El podràs contemplar. Ja s'acosta el teu guany.

ISOLDA, *pausa*: De qui parlaves?

BRANGANA: D'ell.

ISOLDA: Tristany. Meu. Tanqueu les portes. Per què t'ho penses? No havia de durar tant la guerra.

BRANGANA: Com qualsevol altra. Sí.

ISOLDA: És clar que m'ha sorprès molt la nova. Molt. No em creia pas haver-ho entès bé. És molt senzill. És a l'hospital. No ho dieu de broma, Brangana?

BRANGANA: Isolda.

ISOLDA: Perdona'm. He perdut el seny.

BRANGANA: No. Ho has entès bé.

ISOLDA: És molt senzill. És a l'hospital. Tants mesos sense tenir-ne noves! Però és una certesa?

BRANGANA: Aquesta serà la teva millor medecina. Ho serà.

ISOLDA: Brangana, quina inconseqüència! Escriu-li. És el que espero de tu.

BRANGANA: Isolda, estimada, tornarà; ho pots ben creure. Tan cert com jo espero dies millors. És el que t'interessa.

ISOLDA: De tota manera, escriu-li. Escriu-li, si et plau. I tu, què fas? És possible? Que no em torni a venir l'atac! Porta'm la capseta.

BRANGANA: Encara no és hora. Ni pensar-ho!

ISOLDA: Haig de sobreviure. Haig de sobreviure! Brangana, porta'm la capseta! ¿Que potser et causes de cuidar-me?

BRANGANA: Sigues pacient.

ISOLDA: Què haig de saber!

BRANGANA: Isolda, encara és massa aviat del vespre.

ISOLDA: L'angúnia.

BRANGANA: No t'entenc.

ISOLDA: L'angúnia!

BRANGANA: Jo em quedo aquí. Tens un aire estrany.

ISOLDA: No ha cridat ningú? Em ve el formigueig a les cames.

No saps res de la guerra? Expliquen coses cruels.

BRANGANA: Vindrà aviat un armistici.

ISOLDA: I per què? Per què no acaben ja?

BRANGANA: Jo mateixa ho crec. És ben veritat.

ISOLDA: Vénen per aquí tants d'avions! Atura't. A munts. Llargada durada. No sé. Fa temps. El que és ell, fa temps que és fora.

BRANGANA: Estem totes dues soles, i no ha passat res de nou.

ISOLDA: Brangana, he pogut sentir els teus consells. No sé res.

BRANGANA: Gràcies, pobra de mi.

ISOLDA: Si només té una cama sana, s'agafarà en els arbres.

Encara conserva els peus, oi?

BRANGANA: Fas mal fet d'encaparrar-te. En què?... Res de tot això.

ISOLDA: Si no et renyo. Entra. No ho sé pas. M'hauria vist amb treballs si no hagués estat per tu.

BRANGANA: De diners, jo no en tinc. Prou que ho saps. De debò.

ISOLDA: Ai, com deu haver sofert! (*Sanglota.*) Ai de mi!

BRANGANA: Au, dona! No ploris. Ell t'espera. No t'ha d'estranyar.

ISOLDA: I en acabat, què? Allí cauré de genolls. Petit anell. Oh fet inefable de veure les coses!

BRANGANA: Vaig fer bon pensament de portar-te a casa.

ISOLDA: Digues: ens ha de comprendre ningú? Però tot i això vivim una gran època.

BRANGANA: Sí. No ho sé pas. T'has de posar bé. A cent passes del pont comença el bosc.

ISOLDA, *ells ulls desorbitats*: En moren cada dia. Estic. On és?

BRANGANA: Jo no obliodo el que crec saber amb certesa.

ISOLDA: Cada vida és un món.

BRANGANA: No és estrany.

ISOLDA, *assenyalant*: Hi havia un mirall penjat allí. Aquestes parets sí que no són com castells de fum. Brangana, amb tu ens trobem perfectament d'acord.

BRANGANA: Tot fent feina encara canto la mateixa cançó del primer dia.

ISOLDA: On som?

BRANGANA: Jo sempre he buscat la felicitat aquí dins, en justos termes.

ISOLDA: Ah! Ficaria la cara a l'aigua freda. Aquesta.

BRANGANA: No et tapis la cara amb les mans.

ISOLDA: La meva mare arracona les escombres.

BRANGANA: Em dol la seva incomprensió.

ISOLDA: Jo trobo la vida allí on és. (*S'aixeca.*) Ja t'ho dic.

BRANGANA: Ara et sento segura. Visca!

ISOLDA: No m'ho expliquis. Necessito donar-ho tot a ell: les hores, els pensaments, la vida.

BRANGANA: Els meus ulls ho han vist prou. D'acord amb el que dius. Dues inicials enllaçades.

ISOLDA: Mare mar.

BRANGANA: Quantes meravelles vingudes per un bon atzar, si hi penso.

ISOLDA: Començo cada dia amb por.

BRANGANA: Pobra Isolda, quina aventura! Com en tot ho saps fer?

ISOLDA: No hi pot haver res més al món.

BRANGANA: És esperar-lo, el que has de fer. Apa, en Tristany tornarà. L'oficina de repatriament ho ha escrit, i així tot ha estat possible.

ISOLDA: Potser la gent... I si no torna?

BRANGANA: Tornarà. Tira per aquí. Jura que ho saps.

ISOLDA: La nit és llarga. Sento que truquen. Ja vinc... Au, continua.

BRANGANA: Qui et crida?

ISOLDA: Per què no prohibeixen als planetes de xocar en una cursa tal llarga?

BRANGANA: Et mous i vius.

ISOLDA: Calla. Descanso en aquest racó. Desperta't. Brangana, amb tots nosaltres combinats i reunits, quin gran caràcter no en resultaria! Homes i dones, infants i gossos, mariners, peons, alcaldes. No hi ha ningú que no tingui la seva importància. Ho sé per claredat.

BRANGANA: Com?

ISOLDA: Imagino els meus actes com si fossin d'una altra dona. Tal com ho he vist moltes vegades, em sembla ara. No puc ser més noble, Brangana. No; en Tristany encara és lluny. Fes que sigui cridat una altra volta. Fes-me'l veure. És ben veritat.

BRANGANA: Cap lamentació. Del carrer estant té posada en tu la mirada.

ISOLDA: Deixa el balcó obert. Qui tindrà afany? Sí. Tal com l'he vist moltes vegades. Amic. Faci el que faci. Així es presenta. Pesca feta, no? Potser somio que somio? Res no veig.

BRANGANA: Res no sents?

ISOLDA: Amic. El moment just de trobar-te. Les forces es mouen. No era Odín el déu de la mort? ¿Aliat o adversari?

BRANGANA: Fas al·lusions amargues.

ISOLDA: Sí, és un detall curiós. Vaig tenir somnis. Anit. Espera. No. Sí. Un llamp que esberlava un roure. Vaig veure en somni que en Tristany perdia el paraigua en un teatre de l'Índia. (*Somriu.*)

BRANGANA: Devia ser, en sentit figurat, una llança divina.

ISOLDA: Hissem vela. La tempesta no assenyala la seva presència. Té cames com un home.

- BRANCANA: Per què, Isolda, per què aixó? Anem força bé.
- ISOLDA: Amb ell em volia emmaridar. Un encís hi descobreixo. Prou que ho saps, va fallar-nos el temps precis.
- BRANCANA: Ja tindreu temps d'assajar-ho. La solució és fàcil, oi?
- ISOLDA: Deu llegir les mevas cartes i fumar. I això, ¿durà encara aquell rellotge? Sí i sí. I a més a més això.
- BRANCANA: Bé es pot alegrar d'haver-se'n escapat.
- ISOLDA *sospira*: El cabell serà herba en un bon terreny. Què vols dir?
- BRANCANA: Si haguès perdut el braç dret, per exemple, hauria estat pitjor.
- ISOLDA: Que sigui sense dany. No és així? A més, vindrà. (*S'asseu.*) Des d'avui.
- BRANCANA: Ho crec fermament.
- ISOLDA: Jo no ho crec. Avancem, avancem, i...
- BRANCANA: Però has de menjar.
- ISOLDA: Se m'embrollen les idees.
- BRANCANA: Va fent-se fosc.
- ISOLDA: Li miraré les sabates.
- BRANCANA: Però tu has de menjar. Ocupa-te'n. Has de tenir gana.
- ISOLDA: Indica'm una font que encara sigui plena.
- BRANCANA: Menjar és la cosa principal.
- ISOLDA: Aquesta nit acabarem amb la cita. T'obeeixo. Serà el mateix, però faré veure que és un altre.
- BRANCANA: Recolza't a l'espatller.
- ISOLDA: Beso el fang obscur. Les ones altes. La terra és plena d'energies. Corro i corro. Passen soldats.
- BRANCANA: Has de tenir gana.
- ISOLDA: Deixa'm. La sang bull. Què vols? En tots els éssers em reconec. Camina. Encara conserva els peus. Brillen els arbres. Colors.
- BRANCANA: I vindrà l'armistici. En bona fe.
- ISOLDA: I tant! Res per a mi. Tot per als altres. Deixo de ser això o allò determinat. Elevada com estic, m'és igual dolç

de veure el sol a través dels vidres o els barrots d'una finestra o una altra. (*Cantusseja.*)

BRANGANA: Inventes una melodia?

ISOLDA: No tinc cap notícies de cap crisi. No gaire. La nit viu.

BRANGANA: Ben clar ho veig.

ISOLDA: És la imatge del globus terraquí, per on passen els esdeveniments. La pantalla és el calendari.

BRANGANA: Vejam què dirà quan et veurà.

ISOLDA: Les exageracions són aconseguïdes amb carotes i disfresses. Els comerciants van sense. Però les fitxes de jugar són moneda falsa.

BRANGANA: Vols que encengui el llum, eh?

ISOLDA: Hi ha inscripcions lapidàries a les piràmides. Els insectes em fan adversió. Sóc viva? On sóc?

BRANGANA: Has de viure.

ISOLDA: Els hospitals. Les trinxeres. Tropa llesta. A munts. Aquests homes cremen. Jo no voldria pas ser Déu davant els invàlids. Una ovella que mossega. Em crisparia els nervis de veure aquesta entrevista. Invàlids de guerra. Que horrorós! Horrorós i grotesc. Burxa l'enteniment. És impossible de trobar el desenllaç d'aquest assumpte. És de les seves divines mans que ha de brollar el foc. Oi? L'última tempesta. Jo la conec.

BRANGANA: Contesto que sí.

ISOLDA: El meu cos: un sac que es buida. No vull anticipar res del que es pugui esdevenir.

BRANGANA: Per què, Isolda?

ISOLDA: Perdo les forces. Es projecta una ombra davant meu. Deixa'm respirar. Ones altes. Per l'alta mar.

BRANGANA: Isolda, no has de dir aquestes coses.

ISOLDA: I tant! De sobte no puc més.

BRANGANA: Un gran riu ha de veure els teus fills. Néixer i créixer. (*S'eixuga una llàgrima.*) Fillada i llarga vida.

ISOLDA: La casa em sembla gran i freda. El cel és clar.

BRANGANA: Les cases són baixes.

ISOLDA: No són falles nostres, sinó hereditàries, les que expiem.

BRANGANA: Dóna'm la mà.

ISOLDA: Considero com a meus els sofriments dels qui viuen.
Saps què?

BRANGANA: Tu?

ISOLDA: Com puc? Per aquest camí arribo al descans de tot desig, si res cal. Jo sé. Ja vinc. Vet aquí.

BRANGANA: Qui et crida?

ISOLDA: Sento una pau... Vaja.

BRANGANA: Acosta't... Vine! Em plau de tocar-te.

ISOLDA: Resta una última guspira amb esclats vacil·lants. Amic.
És ben veritat, Brangana. Dirigeixo enrere una mirada tranquil·la. Molt.

BRANGANA: Isolda!

ISOLDA: Un lleuger somni de matinada. No hi ha més. Ai! Oh, quin dolor!

BRANGANA *plora*: Isolda, estimada.

ISOLDA: Sóc la reina i s'ha acabat la partida. ¿Te'n recorda-
ràs? Que vagi dins. Ja vinc.

BRANGANA: Deixa, digues, qui et crida?

ISOLDA: En Tristany estima... la vida. Amic. Només es quei-
xava de las condicions en què li havia estat donada. Era
així. Tal és la lluita. Recorda't d'això. Si hi fos...

BRANGANA: Reina! Reina!

ISOLDA: No trobo pas buida l'habitació. D'on sortirà? Ai, quin
mal! Ah!

BRANGANA, *assenyalant el cor*: Aquí?

ISOLDA: Quina cremor! No gaire. S'allunya el so.

BRANGANA: T'has de posar bé, estimada. Jo te'l sabré calmar.
Ho dic justament.

ISOLDA: No cremis sinó els llibres.

BRANGANA: Sens dubte.

ISOLDA: Llença'ls per això a les flames.

BRANGANA: Jo te'l sabré calmar, sens dubte.

ISOLDA, *assenyalant*: La primera estrella.

BRANGANA: Isolda, Isolda! Tinc por. Mira'm. ¿No em coneixes? Em fa por...

ISOLDA: Res... si la... fa... (Mor.)

BRANGANA: Què et fa por? Llengua de mar. Jo hi dic amén. (*Aixeca els ulls i clou el puny.*) Ovella que mossegues! (*Tanca les parpelles d'ISOLDA i la besa al front.*) En un sol viatge. Per bons que fóssim. Sí; la nit és llarga. En l'esperança. No. (*S'aixeca i de cara a les mans romp a plorar. Pausa.*)

MARC *vesteix més pobrament. Arribant de pressa per la dreta:* Què haig de dir?

BRANGANA: Vostè...Jo...

MARC: Isolda. (*S'apropa el seu cos.*) No es mou.

BRANGANA: No res. No viu.

MARC: Com! Ha estat avui també.

BRANGANA: No el sent, ja. No demana res. Oh, mai!

MARC: En Tristany acaba de morir a l'hospital.

BRANGANA, *a poc a poc:* Ben clar ho veig. Prou és clar.

MARC: Per què això?

BRANGANA: No s'ha hagut d'esperar gaire.

MARC: Pau als morts.

BRANGANA: Aquí comença el silenci.

FOSCOR

Juny de 1953

Aquí al bosc
Tragicomèdia en un acte

Present de noces per a Aurora i Agustí Ballester

Aquí al bosc és una tragicomèdia. Si es vol ser més precís, *Aquí al bosc* és una petita recerca sobre la resistència dels materials que s'acostumen a usar per a construir una tragicomèdia. En el diàleg i en la situació hi trobem moments còmics, com també n'hi ha d'altres de tensos i d'emotius. En canvi, el factor tràgic l'hem de buscar més aviat en una sensació lleu que ens deixa l'obra: els humans, mai no del tot conscients de la nostra bona sort, suportem amb sorpresa i incomprensió els cops successius de la vida. L'atzar ens domina, ho domina tot, i tant podem perdre un fill com un enamorat. Hi ha incendis sempre presents al nostre entorn, hi ha focs incomprendibles i poderosos que cremen cortines, enderroquen cases, posen en perill les vides humanes, o se les enduen i tot.

Vista així, *Aquí al bosc* és una obra sobre la felicitat i la infelicitat, sobre la bona o la mala sort, sobre la imprescindible il·lusió que ens reclama la vida, malgrat les dificultats. I també és una obra sobre la parella, sobre la dura i difícil convivència que poden arribar a travar dues persones. La dissort pot caure damunt d'un ésser jove, que si més no de moment, se sentirà aclaparat i perdut. D'aquest contrast, de la desgràcia d'una jove i de la treballosa convivència d'uns adults, és del que tracta *Aquí al bosc*.

JORDI COCA

Aquesta obra va ser estrenada el 26 de juny del 2001 al Brossa Espai Escènic de Barcelona sota la direcció de Jordi Coca, ajudat per Núria Tintó, amb escenografia, il·luminació i figurins de Ramon B. Ivars, ajudat per Elisabet Castells, atrezzo d'Aina Coca, dicció de Lluís Solà i interpretada per Nausicaa Bonnín, Carme Callol, Mo Lluç i Carles Sales.

Aquesta obra va ser estrenada al Teatre Guimerà el desembre del 1962 pel Teatre Experimental Català, sota la direcció de Francesc Balaguer i Vicenç Olivares.

Anteriorment se n'havia fet una representació a l'estudi del pintor Joan Abelló, a Mollet, dirigida per Josep Centelles i organitzada pel Cercle Artístic de Sant Lluç.

Primera edició: *Teatre de Joan Brossa*, Editorial R.M., Barcelona, 1964.

PERSONATGES

VELLA

VELL

NOIA

MARE

Acte únic

Cortina verda. Dos balancins de costat, una cadira i una tauleta amb begudes i els estris de fer mitja. El VELL, assegut en un dels balancins, llegeix el diari. La VELLA, dreta i gesticulant.

VELLA: I d'això sí que no en traiem cap profit, tant si ho creiem just com no. Ja t'ho he dit un altre cop. La fugida per l'escala era del tot impossible. No hi havia res preparat. La fogaina cremava com un forn! Escolta i fes-te'n creus: totes les portes cremavem. Els mobles queien damunt els bombers.

VELL: Sí?

VELLA: Els pobres se n'anaven de dret al foc. Si no haguessin cuitat encara cremaria. Quina joguina fa el foc, dels homes. Però no et pensis pas que no hi havia motiu, tot estava

encès. Si ho haguessis vist! Va ser molt ràpida la propagació del foc. Els moments no eren segurs. Tot ho tapava.

VELL: Què dius, noia?

VELLA: Dos bombers s'estaven a la dreta i un altre a l'esquerra. Obrien les portes i les finestres. Hevien fet el mateix abans. No es podien refiar de res, els pobres. De la manera que navegaven! El foc els feia la traveta: deu ser que no hi comptaven, aquell dia, i ell corria més que tots bo i fent espectacles. Semblava una bestiola en llibertat.

VELL: Sí?

VELLA: Allò era el misteri de l'infern. Deien que els bombers arrencaven totes les cortines i tiraven aigua als llocs més inundats pel foc.

VELL: Sí?

VELLA: Sempre podem lluitar contra el foc. Deien que va començar precisament per les cortines. Una espurna és prou per començar a encendre. Un dels homes va travessar corrents les flames.

VELL: Sí?

VELLA: Sí. Poques persones tenen la serenitat que cal en aquests moments. El foc corria més que tots i ningú no l'atrapava.

VELL: Passa molt sovint.

VELLA: Et juro que jo m'hauria tirat per la finestra. No hem de tenir mai el llum massa prop de les cortines. Passa, tot sovint, que el foc comença per les cortines. Van mullar amb aigua tots els llençols i feien servir escombres mullades per sufocar l'incendi. Jo crec que cal avisar els bombers de seguida, encara que només sigui el foc d'una xemeneia. Per dins, em sento tota esborronada.

VELL: Després, a la nit, cridaràs i enraonaràs sola.

VELLA: Tot era fosc, només la casa era vermella. Els bombers arrossegaven d'una banda a l'altra les mangueres i combatien el foc en els llocs on semblava que tenia més vida. Podia haver estat un daltabaix molt gros. N'hi havia un

que tenia un color de cara tot trencat. Sola amb ell, no m'hi voldria veure pas mai. Déu meu, no sé com dir-ho. Em vols creure? El foc m'atreia i em cridava. La gent, la feia fugir; però, quan veien que els bombers el manejava s'hi quedaven al voltant. Em va esborronar. És terrible com un incendi pot provocar la ruïna d'una casa. Tot i això, era essència d'una clara resplendor.

VELL: Mira-te-la.

VELLA: Caldejava a quatre vents. Jo m'acostava al forn encès i veia aixecar-se la seva resplendor fins al cel.

VELL: Sí?

VELLA: Però qui sap on para tot! Quan ens miràvem, que n'érem de petits, t'ho asseguro! Quina tristesa, avui, a la font! Allò era consciència. La rojor de les flamarades podia ser vista des d'una gran distància. La bomba va arribar una mica tard per aquell cantó. Al mig hi havia la casa. No me'n puc pas recordar. Anaven llançant aigua a la foguera, a la llum del mateix foc. Mentrestant havia crescut de tal manera, que ja no el podien abastar els quatre homes que eren. Senyor, pietat! El bosc era el secret principal de la preocupació dels bombers, pobres! Les flamarades s'havien atapeït amb molta pressa, allí fora, i acabava de fer-se més espessa la fumera. El cap se me n'anava i sentia un nus aquí dins. Hauria volgut cridar auxili, però, a qui, si tots els veïns ja hi eren i no dormien? Les flamarades es decantaven cap avall tot enrosquant-se, i et dic que haurien partit en dos un elefant sencer.

VELL: Sí?

VELLA: Era eixordador, t'ho asseguro! Ah, si ho sabies! Tenia tot l'aire d'una alta figura. Ni un petit nus de fusta deu haver-se escapat de la cremada. Allò no era foc, allò era un incendi desencadenat! El vent s'emportava les flames. Jo veia figures en el fum. A la claror del foc, t'hauries explicat de seguida en quins camins et trobaves, si no haguessin estat esborrats per la negror. Semblava que el

terreny estigués ple d'estufes. I la gent es refiava que el temps no era prou segur, però la pluja no baixava. Senyor, quin dia de prova! Sobre aquesta impossibilitat s'havia quedat clavat el mall de Déu. Si almenys hi hagués hagut un diluvi damunt la terra. Que les aigües haguessin pujat damunt la terra i haguessin cobert les muntanyes més altes.

VELL: I tant!

VELLA: No hauria estat una calamitat que ens hauria vingut al damunt, en comparança amb el foc que tot ho destrossava. Per què no havia de ser? El cos de bombers ja va fer tot el que estava a la seva mà. No perdien pas el temps allí. Les parets començaven a fumejar i a esquerdar-se amb el perill consegüent. Que el foc s'escampés era la cosa més terrible, tinc entès. No és creïble que llancessin tanta d'aigua damunt la paret, sense que se n'anés per terra. I es van posar a fer-ho de dalt a baix. Mil cops ho van fer. Déu els ho imposava, i es van demostrar incansables. Aigua, sempre aigua! Sí, ara sí que s'hi va conèixer. Tots, tots ho feien.

VELL: Sí?

VELLA: Què? Però, la veritat sigui dita, ningú dels qui miraven no es va deixar emportar en cap moment per l'alarma. Abaixàvem el cap i tancàvem els ulls. Paraula que jo veia taques vermelles que es movien, en tancar els ulls, després d'haver mirat tanta estona les flamarades. Se m'enramava la llengua, de debò.

VELL: No crec que...

VELLA: No crec que en part del món hi hagi hagut mai un incendi tan valent com aquest. No és que la voluntat m'hagi empès a veure'l; de vegades Déu ens ho imposa.

VELL: Sí?

VELLA: Acabava de comprar tot el que volia: unes vetes que l'Estrella de can Lluquet m'havia encarregat. En tocar el dos de can Lluquet vaig veure córrer la gent. "¿Per què s'aparten de mi?", pensava jo. "Què els deu passar?" I m'ho vaig fer venir bé per parlar-ne. Paraula: el color de

les flamarades del foc va variar des del color viu fins al color granat. En saber del cert que hi havia perill, els bombers es van començar a fer simpàtics, i la gent va començar a badar. A mi em tenien amb l'ai al cor.

VELL: Sí?

VELLA: Tots ells sense distinció. Ah! ¿No és pega que passi això? Un incendi és el pitjor dels infortunis, paraula.

VELL: Sí, noia.

VELLA: Ai, sí; la cosa no és dubtosa. Mala cosa.

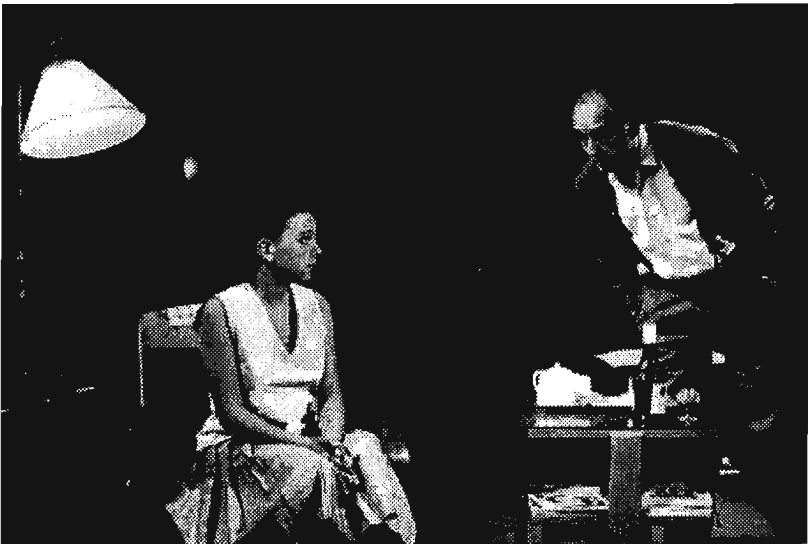
VELL: I tant!

VELLA: Uns joves van salvar d'una mort segura la mestressa, que dormia mentre la casa cremava per tots quatre costats.

VELL: Sí?

VELLA: Els dos joves van veure la resplandor de la foguera i van accelerar la marxa. Imagina't. Al capdavant, quan van arribar a la casa, van cridar fort i van copejar la porta, fins que la dona, que dormia, es va despertar i es va poder salvar. Llavors van cridar foc i van arribar els veïns amb escombres mullades.

VELL: Sí?

VELLA: Només Déu sap com va anar.

VELL: Sí?

VELLA: I ella dormia com un tronc mentre se li calava foc a casa.

VELL: No és una cosa natural.

VELLA: Déu nos en guard!

VELL: Ha de ser trist.

VELLA: En parlàvem ara mateix amb l'Honorata.

VELL: Nosaltres encara som joves, oi?

VELLA: Diuen que els bombers van trobar un pastor vell que va mostrar-los la direcció.

VELL: Les dones amb qui tu enraones...

VELLA: D'aquí estant devies poder veure la resplendor.

VELL: Les dones amb qui enraones, d'un salt són a la porta falsa.

VELLA: Pep, sento una flaqueza de forces extraordinària.

VELL: No hi ha com callar.

VELLA: El foc no és el mateix que un incendi.

VELL: Ves per on.

VELLA: Pensa el que un incendi pot arribar a rostir! I com el persegueixen els bombers! Sota els peus s'estén el foc, tan viu. I aquells joves van descobrir l'incendi abans que la mestressa no s'hagués despertat. Fer-li conèixer d'un cop aquesta desgràcia! De cop, sí. Jo no sé el que hauria fet. I res no anuncia que no passarà en aquesta casa una cosa semblant. Pep, no beguis més. Així serà millor.

VELL: És això tot el que haig de fer?

VELLA *se li apropa amb suavitat*: No parles gaire, a la primavera, ni prens interès en res.

VELL: Et vaig regalar un braçalet de Londres.

VELLA: Pepet!

VELL: Teresa!

VELLA, *pausa*: Encenies la pipa amb mistos de pet. Duies una armilla de roba blanca i tenies un gos. Em miraves, sovint, amb les mans a les butxaques de l'abric.

VELL: Fa setmanes senceres que no em preocupo dels diners.

La meitat del que sóc t'ho dec a tu, noia.

VELLA: Començo a treballar. (*Se li asseu al costat, a l'altre balancí, i es posa a fer mitja. Pausa.*) Mal dit. No sempre podem lluitar contra el foc.

NOIA, per la dreta, amb el cap baix.

VELLA: Mira quina noia.

NOIA: Estiguin bons.

VELLA: Acosta't, vejam...

NOIA *s'atura*: Vull anar-me'n lluny.

VELLA: A on vas?

NOIA: Com?

VELL: Se'n va allí on li plau, ve-t'ho aquí. Molt bon dia.

VELLA, *a la NOIA*: Et sembla que demà farà bon temps?

NOIA: No, no ho veig.

VELL: Calma.

NOIA: He sentit dir que en aquests barris succeeixen coses molt estranyes.

VELLA: No t'alarmis.

VELL: Per això has vingut?

VELLA: No la conec. No la coneixes?

VELL: No.

VELLA, *a la NOIA*: Vius per aquí a prop?

NOIA: Com?

VELL: No veus que es fastigueja tota sola?

NOIA: Jo sóc sempre la mateixa. Visc per allí baix.

VELL: Oh! Parla... parla! Entra.

NOIA: No. És a dir, sí. (*Avança unes passes cap a ells.*)

VELLA: Aquí tot està igual, sempre igual pertot arreu.

NOIA: Hi ha el mar aprop, veig.

VELLA: Sabem la força que el governa.

NOIA: Me'n vaig.

VELL: Ara?

NOIA: Què vol dir?

VELL: Et lliga algun deure?

VELLA, *a la NOIA*: Què voldries, tu? (*La NOIA abaixa el cap.*)

VELL, *picardiós*: Anar a plorar al peu del mar? Sentimental, eh? Em sembla que no tens gaire tard

NOIA: Els agraeixo molt els compliments, però molt.

VELL: Així, no ens deixes?

VELLA: A migdia tothom aplega les eines.

NOIA: Un dia és un dia.

VELL, *oferint-li un got*: Ah, bé, doncs beu.

NOIA: Gràcies, no tinc set.

VELLA: Després posarem la tauleta al terrat. Tampoc no en tinc jo, de set. (*El VELL beu.*) Quants anys tens?

NOIA: Jo, vint-i-dos.

VELL, *somrient*: Aquí reguem les plantes amb porró. ¿No té ganes de saber-ho? (*Pausa.*)

VELLA, *per a la NOIA*: Em sembla que no vol fer broma.

VELL: Bé, doncs parla-li tu, si vols.

VELLA, *a la NOIA*: Què et va passar, dius? ¿No ens vols explicar les teves passes?

NOIA: No ens podríem entendre.

VELL: Just: esperes que el govern et regali un palau?

NOIA: Com?

VELLA: Deixa-la estar, pobreta. No ho vull saber.

VELL: Jo li he pregat que entrés.

VELLA: Vaja, que estem contents.

NOIA, *a poc a poc*: No sé pas què dir. De vegades haig de substituir el ble per vetes d'espardenya.

VELL: Però aquesta por, ara, no la tens.

VELLA: No hi ha ningú amb ell, és clar.

VELL: Aquesta noia em recorda aquella egípcia que vivia amb nosaltres.

NOIA: Com?

VELLA: La Tamirsis?

VELL: La mateixa.

VELLA: No me'n parlis. Bona peça! Ella va ser la que em va predir que, en casar-me amb tu, aconseguiria la més alta fortuna, quan jo em volia casar amb aquell acrobata.

VELL: Oh, sí! Aquell que ballava dalt de cavall.

VELLA: Quin jove més alt i cepat!

NOIA *somriu*: Perdonin; els escolto, però no els entenc.

VELLA: Si que és estrany tot això!

VELL, *a la VELLA*: No allarguis les dues mans per tirar més sal a l'olla!

VELLA: Sembla que t'agradi que hi hagi una barca que es perdi!

VELL: No en sé, de mentir.

VELLA: No en facis cas... tot són paraules.

NOIA: També ho sé.

VELL: Tot això és vell.

VELLA: Què dir? Ja som vells i hem vist moltes coses. Una vegada, després de lluitar hores i hores amb les onades, vam ser rescatats per un luxòs transatlàntic. Els viatgers ens miraven amb molta simpatia. Jo tenia molta veu, i això podia suposar diners. (*Assenyalant el VELL:*) El meu marit tenia una manera rara de no mirar-me. Bah! Tot allò s'ha acabat. El passat brilla com una gota negra. De vegades sembla que els ocells neden i els peixos volen. Li ho juro per les estrelles.

NOIA, *emocionada*: Les estrelles...

VELLA: A casa nostra no hi falta mai una llumenera.

VELL: Al meu dietari, hi trobaria citades moltes llanternes. (*S'aixeca.*) Que no es troba bé?

NOIA *mira al seu entorn*: Poc saben el tresor que tenen.

VELLA: Millor hauria estat que m'hagués tirat de cap a mar.

NOIA: Què diu ara? Ca!

VELLA: Jo sé què vull dir, i amb això ja en tinc prou.

NOIA: Què té el seu marit?

VELL: Ella és la qui amaga nines al calaix de la calaixera.

VELLA: No te'n desfacis! Per què ho dius, això?

VELL, *a la NOIA*: Em sembla que tu ets una noia forta.

VELLA: Quin cas! No en faci cas. (*Fa mitja.*)

NOIA: Jo no m'hauria d'estar aquí.

VELL: No fa cap mal a nigú.

NOIA: És que això no condueix a res.

VELL: Passa de pressa el mal temps. Si no avui, demà ho sabrà.

VELLA: Què li dius, a la senyoreta?

VELL: No res, dona.

VELLA: Demani-m'ho tot a mi; ell no sap res.

NOIA, *amb tristesa*: No sé res.

VELL, *a la NOIA*: La fa estar anguniosa algun pensament que té?

NOIA, *de sobte*: Sóc molt desgraciada.

VELLA *deixa de fer mitja*: Déu del cel!

VELL: No, això no pot ser.

NOIA: Sí.

VELLA: Però és veritat el que diu?

NOIA: De vegades apago el llum per emparar-me amb la foscor.

VELLA: Si talla la flama, el ble s'acaba.

NOIA: I porto pedres a la butxaca.

VELL: Adéu, pobres sastres!

NOIA: El vent se m'emporta i escolto la tempestat. Jo? ¿Què vull jo? A la mà porto una serra i una destral. Vinc de lluny... de lluny... El vent sacseja les barraques velles. He deixat el farcell prop de la porta.

VELL: No va gaire espellifada.

NOIA: Portava un farcell sota el braç i l'he deixat sota la reixa. Vostès, encara que tinguin els cabells grisos, veig que són tots joves. Jo ja m'he tirat endarrere les ales amples. ¿No és una vergonya que una noia jove s'estigui aquí, entre vells? Ah, que poc ho sé ajustar!

VELLA: Pobreta!

NOIA: Fa setmanes que busco. Ningú no ho comprèn prou. Encara no m'ha pogut agafar ningú per les faldilles. El cor no es glaça mai, per fred que faci.

VELL: Vol una mica de sucre?

NOIA: Jo, sucre?

VELLA: Senyoreta, digui'ns alguna cosa.

NOIA: Passava aquí davant per casualitat. L'aigua d'aquell indret no es glaça mai.

VELL: Vostè encara ha de veure coses meravelloses. Una caixa d'argent llançant raigs de llum meravellosos.

NOIA: Em sembla que no saben pas res de mi.

VELLA: Ben cert.

NOIA: Res no hi ha segur... És com un mareig. Jo faig que sí, però em cal aire.

VELL: Es tracta de vostè sola?

NOIA: No hi ha altra vida.

VELLA: Pel que fa a això... de vegades...

NOIA: No estic ni contenta de tenir-la, aquesta.

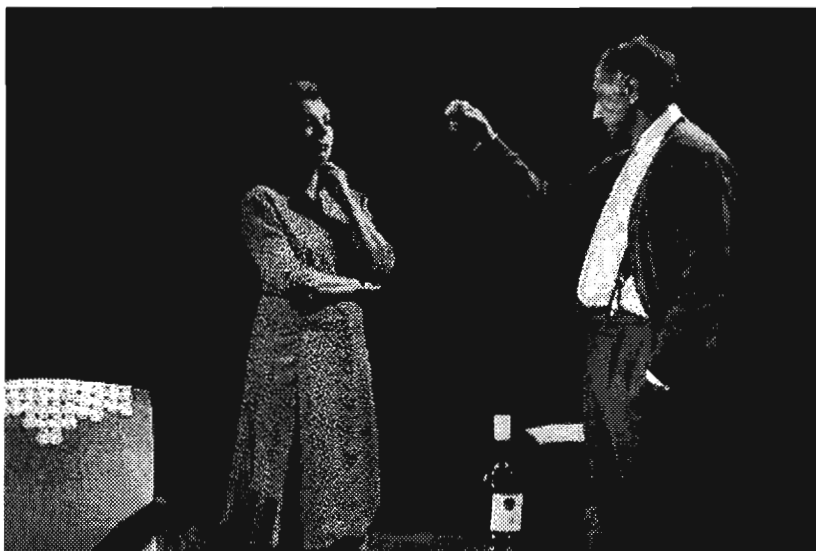
VELL: No se'n preocupi, d'això.

NOIA: Prenc inconscientment cartutxeres.

VELL: No s'inquieti.

NOIA: Jo, canviar?

VELL: Vagi a ciutat.

NOIA: Per què? Estic molt neguitosa avui.

VELL: Busqui distraccions.

NOIA: Cadascú ja en té prou amb els seus gustos.

VELL: Vagi a ciutat.

VELLA: És així aquest. No diguis més paraules.

VELL: Jo? M'agafen ganes de treure't a puntades de peu!

VELLA: Per anar a jugar a cartes?

VELL: I tu, per anar a fer-la petar amb veïnes com fas? (*S'asseu.*)

VELLA: De què te les heus? Això no pot anar! No ho aguanto!
Els ocells, quina batalla!

VELL: Et trauré la nina del calaix de la calaixera antiga.

VELLA: Hi tinc records molt antics! Em fas llàstima! Vostè, segurament, no es pot fer càrrec d'aquestes coses, coses que una mare no ha de desdenyar mai.

NOIA: Algun fill seu havia jugat amb aquesta nina?

VELLA: Això és veritat. Com pots saber tu que jo el crido?
Teníem un fill. La guerra sola va destruir-lo.

NOIA: Aleshores ja coneixen el meu patir. Hi ha innocents de tants crims!

VELL: En efecte.

NOIA: Busco una noia que es diu Enriqueta Ginesta. En quines tempestes el destí la vol! Té vint anys, és prima, morena, de grans ulls rodons.

VELLA: Qui és aquesta?

NOIA: Li conec la vida, perquè hem viscut plegades.

VELL: La fas viva o morta?

NOIA: Fa temps que no l'he vista. Érem princeses a casa nostra.

VELL: Nosaltres, per aquí, en res no la podem associar.

NOIA: No? És el que desitjava de saber.

VELLA, *a la NOIA*: Et contemplo en silenci.

NOIA: Un dia, cap a la tard, no la vam trobar; se'n va anar a la deriva, no sé pas joguina de qui. La ploraré sempre.

VELLA: No, no, per aquí no ha passat.

NOIA: És terrible per a mi. Mai no s'acaba aquest mal. Em ve una angúnia!

VELL: Sí; a les nits encara fresqueja.

NOIA: Com?

VELLA: Potser vindrà per algun bon atzar, amb l'ajuda de Déu.

NOIA: És el que desitjo. Sempre la busco, encara que sigui lluny. Si algun dia ho saben, diguin-me el que passa. (*Escriu en un paper, que els allarga.*) Enviïn-me quatre lletres.

VELL: Tan aviat com sigui possible.

VELLA: Allargaré la pregària.

NOIA: Vostès, si es ficaven la mà al cor i en treien qualsevol cosa que hi trobessin, no en traurien pas cap tros de pedra.

VELLA: I tu, deixa't una poma al capçal del llit.

NOIA: Ni cins al niu.

VELLA: Nosaltres 'guarim tota la gent amb els mateixos ornaments.

NOIA: I està molt bé.

VELL: Des del peu fins a l'última branca. Vinc fins on tu ets i et dic això.

NOIA: No es donin pena per mi.

VELLA: Potser, un dia, les pedres més altes de les cases seran les més baixes, i les pedres més baixes seran les més altes. Déu sap què passarà.

NOIA, *a poc a poc*: Això no és més que una altra mena d'ambició.

VELL: Oh, de segur!

VELLA: Què vol dir tot això?

NOIA: Res: un pensament que em feia estar anguniosa.

VELLA: Què dir, sinó que el món no sembla el cel? Tot passa i acaba fent-se malbé. Fins els queixals, que són tan forts.

VELL, *a la NOIA*: Tu, si tenies un bastó, què faries?

VELLA: Calla. Ho diu perquè jo li vaig prendre el seu. El feia

- servir per pegar als gossos i als gats que s'acostaven a les ampolles. Que Déu el perdoni!
- VELL: "Que Déu el perdoni." Quina taleia! ¿No portes cap altra idea al cap?
- VELLA: Això és el que jo he après. ¿No tinc dret de confiar-m'hi?
- VELL: Ah, si no hi haguès els "que Déu el perdoni", "Déu sap el que passarà", "Déu em preservi"!...
- VELLA: Qui sap on series si no m'haguéssis conegut i no hagúés resat per tu!
- VELL: No sé pas el que haig de dir.
- VELLA: Doncs sigues prudent.
- VELL: Allò que ha de ser és i prou!
- NOIA: És clar, hi ha coses que ni l'un ni l'altre no ens hi pot ajudar.
- VELL: N'hi ha tantes, d'aquestes coses, oi?
- VELLA: Les obres de Déu són meravelloses. Ho puc dir ben alt. Les obres de Déu...
- VELL: I que és pesada! (*A la NOIA:*) Què li deia?
- VELLA: Res més, sinó que ho dic perquè no em vull consumir d'angúnia.
- NOIA: Jo no ho puc saber. Per què tot plegat? Qui?
- VELLA: El món fa molts capgirells.
- VELL: Però...
- VELLA: No hi afegeixis ara la teva paraula.
- VELL: Jo no crec en les intrigues del dimoni.
- NOIA: Me n'haig d'anar.
- VELL: He tingut el mateix pensament.
- VELLA, *a la NOIA:* No s'ho ha de pensar bé abans?
- NOIA: És tard, i ja m'han escoltat una mica.
- VELLA: No es pensi ser sola; hi ha moltes noies com vostè. Pensi en això i s'estalviarà molts disgustos. A vostè li estaria bé el cabell esbullat, o bé que li pengés una trena esquena avall.
- NOIA: M'aguanto dreta. Això és tot. Una vegada em va venir un defalliment i vaig caure damunt una cadira.

VELL, *a la VELLA*: Te n'adones, de tot això?

NOIA: No, si ja sóc forta. Ho he estat. Les roses callen. Això no són fantasies.

VELL: Jo sempre he maleït les dones lleugeres.

NOIA: No entenc quin amor és més fort: el que fa felices les persones o el que les fa desgraciades. Surto i miro.

VELL: No s'hi amoïni i vagi a l'església. I tot, per què? Res.

NOIA: Vol dir?

VELL, *irònic*: No li ha agradat el sermó?

NOIA: Per anar on?

VELL: A vostè, encara no l'han convençuda.

VELLA: Hi ha gent que ho sap fer millor que jo.

VELL: Bah, que es preocupin de les seves coses!

VELLA: Només serveixes per interrompre'm.

VELL: Tu sempre vols el lloc intacte.

NOIA: Bona nit!

VELLA: Bona sort, tant de nit com de dia.

NOIA: Estic pensant que me'n tornaré per allí. (*Se'n va per la dreta. La VELLA fa mitja. El VELL llegeix el diari; pausa llarga.*)

VELL *plega el diari*: Me n'haig d'anar i tornaré a les nou.

VELLA: M'estaré sola.

VELL: M'has planxat la camisa que he deixat a la sala?

VELLA: Ja t'ho vaig dir.

VELL: T'he deixat dues-centes pessetes per a tu. Compra una ampolla de Vichy, una ampolla de cervesa i una ampolla de vi blanc ordinari.

VELLA: Recordes quan em cordaves els botons de l'esquena?

VELL: Ui, que en fa, de temps!

VELLA: I jo et posava les sabates.

VELL: Si em telefonen, digues que hi tornin o demà al matí o diumenge a la tarda. Recorda't d'apuntar el nom i el número de les persones que telefonin.

VELLA: I tiraré la cortina.

VELL: Vés a buscar a la farmàcia una ampolla d'Aspro, una

caixa d'Acinormal i un tub de Vitapointe. Pregunta al farmacèutic si haig de prendre les pastilles cada hora de menjar, o només al vespre.

VELLA: Vejам la llengua? (*Ell la hi mostra.*) Ui!

VELL: Compra una barreta de pa anglès i, si no n'hi ha, dos panets de Viena.

VELLA: D'ara endavant, vull que em tornis a dir "Tereseta".

VELL: L'abric vell, ja l'has portat a casa el tintorer?

VELLA: No; també hi haig de portar el meu vestit negre, que és a l'armari.

VELL: Doncs així, l'abric i el vestit. (*La pessiga al braç.*)

VELLA: No em clavis pessigades!

VELL: Planxa la corbata i els pantalons que he deixat a la sala. I, quan vingui el lampista, fes-li adobar l'aixeta del lavabo.

VELLA: I ell, més content!

VELL: Ja ha vingut en Pau?

VELLA: Sí; ha vingut a veure't i a tornar-te els diners. Si pot, tornarà més tard. M'ha donat expressions.

VELL: Si per cas venia i es trobava amb en Pere, que també ha de venir avui, i jo no era aquí, fes-los entrar tots dos a la sala, perquè puguin enraonar. Ells encara no es coneixen i tu els podràs presentar l'un a l'altre. (*S'aixeca.*)

VELLA: Anem a veure. T'haig de planxar la camisa, que has deixat a la sala.

VELL: Ja t'ho dic sempre.

VELLA: Haig de comprar una ampolla de Vichy, una ampolla de cervesa i una ampolla de vi blanc.

VELL: De l'ordinari.

VELLA: Si et telefonen, els haig de dir que hi tornin demà al matí.

VELL: O diumenge a la tarda. Recorda-te'n.

VELLA: I m'haig de recordar d'apuntar el nom i el número de les persones que telefonin.

VELL: I tira la cortina.

VELLA: Després haig d'anar a buscar a la farmàcia una ampolla d'Aspro, una caixeta d'Acinormal i un tub de Vitapointe.

VELL: Un tub del model gran.

VELLA: I haig de preguntar si has de prendre les pastilles cada hora de menjar o només al vespre. Haig de comprar una barreta de pa anglès i, si no, dos panets de Viena.

VELL: Bé. (*Somriu.*) I jo, d'ara endavant, t'haig de tornar a dir "Tereseta".

VELLA: Gràcies!

VELL: No s'ho val.

VELLA: També haig de portar el teu abric i el meu vestit a cal tintorer. I t'haig de planxar la corbata i els pantalons que has deixat a la sala.

VELL: I, quan vingui el lampista, fes-li adobar l'aixeta del lavabo.

VELLA: Ara.

VELL: Tereseta.

VELLA: Què, Pep? Ai, ja estic cansada de fer mitja! Fa molta estona que treballo. Quatre punts més, i un badall. Vejam quan el vaig començar. Abril, maig, juny. Tres mesos. N'he fet bastant, oi? Dues mànigues. (*Deixa la feina i s'aixeca.*)

VELL: Per què no em fas una festa?

VELLA: Ah! (*L'acarona.*) Pobret, tan bonic i tan bon minyó! Has estat talment el meu marit, el meu marit, que es diu Pepet i, encara, de vegades, l'estimo força. Perquè jo també t'estimo. (*El besa al front.*) Fa tant de temps! (*L'acarona.*) El meu marit. Amb aquest morret tan llaminer. Oi, bonic?

VELL: Tereseta.

VELLA: Amb aquestes orelletes.

VELL: Amor meu.

VELLA: I amb aquests ulls tan eixerits.

VELL: El meu amor.

VELLA: Sí; sempre. I que m'estima força.

caixa d'Acinormal i un tub de Vitapointe. Pregunta al farmacèutic si haig de prendre les pastilles cada hora de menjar, o només al vespre.

VELLA: Vejam la llengua? (*Ell la hi mostra.*) Ui!

VELL: Compra una barreta de pa anglès i, si no n'hi ha, dos panets de Viena.

VELLA: D'ara endavant, vull que em tornis a dir "Tereseta".

VELL: L'abric vell, ja l'has portat a casa el tintorer?

VELLA: No; també hi haig de portar el meu vestit negre, que és a l'armari.

VELL: Doncs així, l'abric i el vestit. (*La pessiga al braç.*)

VELLA: No em clavis pessigades!

VELL: Planxa la corbata i els pantalons que he deixat a la sala. I, quan vingui el lampista, fes-li adobar l'aixeta del lavabo.

VELLA: I ell, més content!

VELL: Ja ha vingut en Pau?

VELLA: Sí; ha vingut a veure't i a tornar-te els diners. Si pot, tornarà més tard. M'ha donat expressions.

VELL: Si per cas venia i es trobava amb en Pere, que també ha de venir avui, i jo no era aquí, fes-los entrar tots dos a la sala, perquè puguin enraonar. Ells encara no es coneixen i tu els podràs presentar l'un a l'altre. (*S'aixeca.*)

VELLA: Anem a veure. T'haig de planxar la camisa, que has deixat a la sala.

VELL: Ja t'ho dic sempre.

VELLA: Haig de comprar una ampolla de Vichy, una ampolla de cervesa i una ampolla de vi blanc.

VELL: De l'ordinari.

VELLA: Si et telefonen, els haig de dir que hi tornin demà al matí.

VELL: O diumenge a la tarda. Recorda-te'n.

VELLA: I m'haig de recordar d'apuntar el nom i el número de les persones que telefonin.

VELL: I tira la cortina.

VELLA: Després haig d'anar a buscar a la farmàcia una ampolla d'Aspro, una caixeta d'Acinormal i un tub de Vitapointe.

VELL: Un tub del model gran.

VELLA: I haig de preguntar si has de prendre les pastilles cada hora de menjar o només al vespre. Haig de comprar una barreta de pa anglès i, si no, dos panets de Viena.

VELL: Bé. (*Somriu.*) I jo, d'ara endavant, t'haig de tornar a dir "Teresea".

VELLA: Gràcies!

VELL: No s'ho val.

VELLA: També haig de portar el teu abric i el meu vestit a cal tintorer. I t'haig de planxar la corbata i els pantalons que has deixat a la sala.

VELL: I, quan vingui el lampista, fes-li adobar l'aixeta del lavabo.

VELLA: Ara.

VELL: Teresea.

VELLA: Què, Pep? Ai, ja estic cansada de fer mitja! Fa molta estona que treballo. Quatre punts més, i un badall. Vejam quan el vaig començar. Abril, maig, juny. Tres mesos. N'he fet bastant, oi? Dues mànigues. (*Deixa la feina i s'aixeca.*)

VELL: Per què no em fas una festa?

VELLA: Ah! (*L'acarona.*) Pobret, tan bonic i tan bon minyó! Has estat talment el meu marit, el meu marit, que es diu Pepet i, encara, de vegades, l'estimo força. Perquè jo també t'estimo. (*El besa al front.*) Fa tant de temps! (*L'acarona.*) El meu marit. Amb aquest morret tan llaminer. Oi, bonic?

VELL: Teresea.

VELLA: Amb aquestes orelletes.

VELL: Amor meu.

VELLA: I amb aquests ulls tan eixerits.

VELL: El meu amor.

VELLA: Sí; sempre. I que m'estima força.

VELL: Mira com m'agrades. (*La besa a les galtes i al front.*)

VELLA: Golafre!

VELL, *es miren fixament. Pausa:* ¿I qui t'endevinarà el que penses, ara, sinó jo?

VELLA: Pep!, el nostre fill, deixem-lo. Fem com si fos un àngel. Hem de saber el que ens fem. Ja no tinc el meu fill, però et tinc a tu i ara ets igual com si fossis ell. Tu i el meu fill. No vull saber res més. Avui dia és el que jo he après. Ara encara és com si fóssim promesos.

VELL: Tereseta, la meva Tereseta.

VELLA: Per a tu tinc una gran nina al calaix.

VELL: Això està bé.

VELLA: Tu ets el fill més bonic del món. Ets més bonic que una estrella.

VELL: Que una estrella.

VELLA: Saps? Quan vaig casar-me amb tu, veig collir una estrella que era a terra.

VELL: I quin efecte et fa, després d'un camí tan llarg?

VELLA: Així... així. Però contenta de l'èxit.

VELL: Jo també sé el que vull.

VELLA: Prego a Déu que em permeti de morir abans que tu. No vull que m'hagi d'entristir amb la teva mort.

VELL: Continues florint d'una manera meravellosa.

VELLA: Sí?

VELL: No em falta res.

VELLA: Sí?

VELL: Recorda que jo també seria feliç morint per tu.

VELLA: Sí?

MARE *entra:* No ha estat en va que la seguís en ser al carrer. Espero que això s'acabi. No pot ser.

VELLA: Anem-li a dir què se li ofereix?

VELL: Sí.

MARE: Perdonin. Si em responen em donaran la sort. No vinc a remoure l'aigua.

VELL: Ja suposem, senyora, que no ve a agafar res.

VELLA: A casa nostra és ben gran.

MARE: Gràcies!

VELL: Busca un cotxe?

VELLA. La bona senyora calla.

MARE: No han parlat amb una noia morena i lletgeta.

VELLA: Sí. Tampoc no és just que ho sigui.

MARE: Li han contestat? I què deia? És la meva filla petita.

VELL: Sí?

MARE: Vaja!

VELLA: Ha tirat enllà, per la segona travessia.

MARE: Gràcies! Ha seguit el camí de casa, en lloc d'anarse'n.

Ja no sabia què fer perquè no veia ningú.

VELL; Acaba d'estar aquí.

VELLA: De callada, ho ha de ser.

MARE: Què vol dir?

VELL: La noia ens ha parlat.

MARE: Els ha explicat tot el que havia fet?

VELLA: No.

MARE: No els ha dit que l'escoltessin?

VELLA: Miri com sua.

MARE: He agafat un cansament! (*S'eixuga el front.*) Vulgues que no, sempre ho recordo.

VELLA: Reposi.

MARE: Gràcies. (*S'asseu a la cadira.*)

VELL: La seva filla anava seguint els carrers a la ventura?

MARE: Ah! La pobreta s'havia de casar amb un brètol que va entrar al jardí per la porta d'or. Ella li va dir: "Sigues benvingut", i ell es va quedar sense esma i no vivia sinó per ella. Jo ja tenia recels.

VELLA: Miri com sua.

MARE: Gràcies. (*S'eixuga.*) A mi em repugna la dolenteria. A l'últim aquell brètol va dir que no, que no se l'estimava prou, després d'haver-li donar esperances com més dies anaven passant. La meva filla no és bonica ni ben plantada i... (*plora*) mirant-li la cara... Els confio un secret. Li

va dir que només era una provatura i va tornar enrere...

Ja se sap el que es diu. Com va patir, pobreta!

VELLA: Prou, prou...

MARE: El seu xicot era d'aquests cares de fàstic que, en casarse, creuen que ja han acabat de glopejar manadets de coses i tenen por de perdre el petit món que tenen, quan en realitat haurien d'estar contents que aquell que arriba els ajudi. Cregui'm que és un petit món deplorable, i no defensen altra cosa que un munt de pelleringues, si fa no fa. Per alguna cosa ho dic.

VELL: Quina en fan!

VELLA: Sí que són estrafolaris!

MARE: No són capaços de treure el més petit cordill, mentre les seves oques mengin. Dur el ventrell ben ple: heus aquí el millor diner. Ho sé; i això ho fan tot el camí, fins quan se'ls apropa la promesa. N'hi ha a munts entre els joves.

VELLA: Quina duresa de cervell!

MARE: Demana! La nena s'ha ben apuntat, pobreta, aquesta lliçó. Ella, que li podia donar el que a ell li faltava. Creguim que no defensen altra cosa que un munt de pelleringues. No pugen ni baixen si no estan ben arrapats a la corda. Això no priva que, de vegades, vegin la lluna al cul de l'aigua i diguin que és un formatge, o vegin un formatge i diguin que és la lluna que brilla.

VELLA: Nosaltres no contestem.

VELL: Riquesa d'aquesta és l'última cosa que jo demanaria; el pensament se me'n va cap a altres coses.

VELLA: Ben bé és així.

VELL: I digui, com se'n va sortir?

MARE: Sí, miri, que el bretòl va fer el distret. (*Plora.*) Ai! Tinc una pena que passi el que passa!

VELL: I ella, se'n recorda?

MARE: Bé ho han vist prou!

VELLA: Se'l deu estimar molt.

MARE: Sí. (*Plora.*) Però s'ha d'aguantar l'alè.

VELLA: Pobra filla!

MARE: Segons ella, els núvols són com ocells. Ella ho diu. Tot i el poc cas que li fa, no se'n pot apartar. Així és. Tinc molta por.

VELL: De manera que el xicot es fa el distret?

MARE: Havia de ser el seu rei, i és el seu botxí.

VELLA: Quin ingrati!

MARE: Era molt egoista!

VELL: Jo el faria casar.

MARE: Ha desaparegut com si s'hagués desfet. No viu pas contenta. Pobra Enriqueta.

VELLA: Enriqueta? Ella ens ha explicat que busca una noia que es diu Enriqueta Ginesta.

MARE: Ah, això els ha dit també?

VELL: Què hi ha d'això?

MARE *s'aixeca*: Doncs sàpiguen que és ella mateixa. Ja pot anar seguint carrers i travessant camins, ja pot trucar a cada porta i lamentar-se, no la trobarà mai perquè és ella mateixa. No sé pas on va. Tinc molta por.

TELÓ RÀPID

Juliol de 1956

Olga sola

Obra en tres actes,
el primer dividit en tres quadres

1960

OLGA SOLA

de Joan Brossa.

Director: Rosa Novell

ESPAI ESCÈNIC ♣♣♣ ♡ JOAN BROSSA

Aquesta obra va ser estrenada el 4 de febrer del 1998 al Brossa Espai Escènic de Barcelona sota la direcció de Rosa Novell, ajudada per Marta Prunés, amb escenografia de Jordi Colomer, il·luminació de Tomàs Pladevall i vestuari de Ramon Ramis i interpretada per Eduard Farel·lo, Francesca Piñón, Pep Pla i Ernest Serrahima.

Un text bellíssim, que ens transporta a un món poètic, teatral. Una noia —una actriu?— que sedueix tres homes. Una història d'amors passats i presents. Un futur que comença quan l'obra acaba.

ROSA NOVELL

Primera edició: *Poesia escènica. Teatre complet*, volum III, Edicions 62, Barcelona, 1978.

PERSONATGES

NOIA: vint-i-cinc anys

AMIC 1: trenta anys

AMIC 2: quaranta anys

AMIC 3: seixanta anys, bon aspecte

PRIMER ACTE

Primer quadre

Cortina groga. L'AMIC 1 i l'AMIC 2 asseguts davant una tauleta de bar prenen cafè.

AMIC 1: Fet. I és clar que tornar al cercle és com posar-se a fer bombolles. Digues: amb tots els nostres esforços, ¿valem més? Confesso que vaig pensar això.

AMIC 2: Ja ho sé prou. S'inflamen els llums, i tot es desfà adornant-se de colors. Vull dir que s'imposa. Vaja, m'ho imagino.

AMIC 1: Serà cas de pensar-s'hi. Però és que jo no voldria barrejar aquestes qüestions.

AMIC 2: Quan una cosa així s'ensabona tant...

AMIC 1: És que jo no voldria pas barrejar aquestes qüestions.

I semblava contribuir-hi aquella indicació: "Prohibit el pas sota pena de multa." No cal dir que vaig canviar el portal i vaig tornar a posar el reixat.

AMIC 2: Calia prohibir-los-ho?

AMIC 1: És clar. Si no, tothom hauria travessat sense autorització. Em vaig preocupar que uns pals ben forts aguantessin el cartell.

AMIC 2: Les mateixes maniobres recomencen.

AMIC 1: Jo era ben bé a casa meva. Cridava el jardiner.

AMIC 2: Que ens coneixem, amb prou feines fa vint anys.

AMIC 1: La guerra era declarada als veïns. Es pot admetre.

AMIC 2: I ells ho volien?

AMIC 1: Pse. Aquell racó de terra m'agrada. Els pagesos van tranquil·lament amb els cistells al braç o bé al cap (*De sobte*.) M'espantaria revoltar un eixam d'abelles sense sospitar-ho. Hi ha noies incapaces d'esperuguir-se. El remei és el diner. És lògic que, una propietat, la vulgui defensar. Oi?

AMIC 2: Oi. És clar. Si ets a casa teva.

AMIC 1: I ve la tardor.

AMIC 2: Un riu no pot ser apartat de la seva cursa amb un picot i una aixada.

AMIC 1 *riu*: L'antiga inscripció deia: "Torre per vendre."

AMIC 2: Compte! De vegades les mateixes maniobres recomencen.

AMIC 1: Ja no som tan joves.

AMIC 2: Sí, hi ha arbres bonics i plens de calma.

AMIC 1: ¿Te'n recordes, d'aquell dia que vaig canviar un joc de cartes per un ocell?

AMIC 2: Tu sempre anaves d'un indret a l'altre. A tot arreu tenien pollastres per a tu.

AMIC 1: Així és com vaig conèixer la gent del camp.

AMIC 2: Jo no em vull barrejar amb aquestes qüestions.

AMIC 1: ¿Com explicar que uns anells puguin entrar els uns en els altres? La mida dels anells no interessa. Quantes combinacions en surten! M'agrada tenir anells a la mà per a formar, en aparença, cadenes embrollades. Per exemple, una cadena de quatre anells. Dir: "¿Esteu segur que aquests anells estan sòlidament enllaçats? Doncs bé: ja veureu amb quina facilitat els separo. Veieu? No cal fer més que bufar-hi al damunt."

AMIC 2 *riu*: Res: està molt bé.

AMIC 1: Voldria que me'ls haguessis donats. Res: sembla talment que els anells siguin impalpables, que passin l'un a través de l'altre.

AMIC 2: És possible de separar-los?

AMIC 1: Què? No res. Tot això són coses falses, però que fan molt d'efecte.

AMIC 2: Sí?

AMIC 1: Encara que un anell estigui separat, l'aguantant juntament amb la cadena, i de lluny estant ben bé sembla "enllaçat". És així. La qüestió és acabar sempre d'una manera brillant. (*Pausa.*) Però hi ha anells que sí que estan enllaçats de debò els uns amb els altres.

AMIC 2: No m'adono de res.

AMIC 1: Com? Per exemple, un joc de dos, és a dir, dos anells enllaçats, els tens junts a la mà. En deixes caure un, que cau, és clar, dintre l'altre i, com que els creien separats, tothom pensa que s'han enllaçat.

AMIC 2: Jo no m'adono de res.

AMIC 1: L'experiència no és cosa que passi endavant i avisi la seva vinguda.

AMIC 2: Com?

AMIC 1: Tot el que fas, convé que ho facis per pròpia voluntat.

AMIC 2: Ben bé que t'agrada de donar allargs a les coses.

AMIC 1: El que és jo, prefereixo el coure a l'acer polit. No té l'inconvenient d'embrutar les mans i fer pudor.

AMIC 2: Està bé.

AMIC 1: Hi ha algunes disposicions que presenten més dificultats que les altres; amb una mica d'exercici, però, ho aprens ben ràpidament. Les obres sempre han d'ajudar. Així és. Ara et toca de dir-hi el teu pare.

AMIC 2: Quin?

AMIC 1: Les combinacions amb els anells poden variar fins a l'infinit; cadascú té les que li són pròpies. N'hi ha algunes, però, que poden servir de guia. (*Amb intenció:*) Un anell a l'anular, sí, per exemple...

AMIC 2 *riu*: Tu anaves cap a això.

AMIC 1: Sí?

AMIC 2: Quant a ella, ¿no és una noia de bé, tal com jo m'imagino? Ja sé que el teu pensament és un altre.

AMIC 1: No em treus del cap que te la doni.

AMIC 2: Te'n voldries desfer, doncs, per força?

AMIC 1: Ha arribat en un punt que vull que ho sàpigues: vejam si ets capaç de creure-ho.

AMIC 2: Apa, calma't. Ja em va semblar que, aquesta, no podries conquerir-la de seguida.

AMIC 1: Tot això...

AMIC 2: I prou vegades que t'ho he dit; ho he après només observant-la.

AMIC 1: Tot això que et vaig dient fa dies, imagina't que no és res. No deixis irònicament cap possibilitat.

AMIC 2: I això que encara no li ha passat l'edat de casar-se. Però és que aquesta, no sé, ha de ser una dona diferent, em sembla. Tu només saps reunir uns quants amics i fer broma, et dic. Em sembla que, de costats així, n'accepta en últim cas, si no hi ha més remei. És tal com dic?

AMIC 1: Indica'm on. Ja veig que sortiràs d'aquí sense dir res.

AMIC 2: Per què, noi?

AMIC 1: Concedeixes que no sóc inexperimentat, oi?

AMIC 2: No. Jo parlo en un altre sentit.

AMIC 1: És clar, és clar.

AMIC 2: Després dels versos.

AMIC 1: Doncs escolta això.

AMIC 2: Ho faig. Endavant, et segueixo. Au.

AMIC 1: Ahir vaig anar a buscar-la com cada dia. Ja en tenim l'habitud. Jo me li acosto i espero.

AMIC 2: La fantasia emplena tota la llarga història del ventall, saps?

AMIC 1: El ventall, per a mi, és un ceptre.

AMIC 2: I què més?

AMIC 1 *s'aixeca*: Em va demanar que l'acompanyés a fer unes diligències. No l'havia pas de fer patir. ¿Qui sembla que em vulgui més bé que no ella? No m'ho explico, però, de tota manera. Anàvem pel carreró de la dreta quan, al cap de poca estona, va passar una cosa impròpia. ¿Qui devia ser aquell home que va entrar a casa d'ella a poc a poc?

AMIC 2: Potser el seu pare?

AMIC 1: Ca! I això és el que l'Olga va fer: anar-se'n de pressa i procurar que jo no m'enfadés, maleït siga! L'home es va ficar a casa d'ella, com jo mateix ho hauria volgut fer.

AMIC 2: I ella?

AMIC 1: Es va ficar a casa seva i no em va ser possible de saber res més. Al contrari. Em va dir: "Ara espera'm a fora al carrer."

AMIC 2: Però, per què...?

AMIC 1: No he descobert res més.

AMIC 2: No?

AMIC 1: Em vaig esperar una hora i me'n vaig anar. Perquè la cregués em va dir que es tractava d'un oncle seu. Res més fàcil de dir, sense heure'n res.

AMIC 2: Potser és veritat. No l'acusis sense raó.

AMIC 1: Les dones no mereixen cap contemplació. Si t'agrada queda-te-la.

AMIC 2: Bon començament és el teu.

AMIC 1: Jo, el que sigui.

AMIC 2: Jo sóc del parer que ella...

AMIC 1, *fregant-se les mans*: I ara que començava a anar bé el recurs de l'esperança.

AMIC 2 *s'aixeca*: Jo sóc del parer que ella compleix el que promet. Crec que el seu tracte no ha de portar cap desgràcia. Li ho conec amb el modelatge de la cara. Em fa l'efecte que amb mitja paraula en té prou i que no ha fet mai cap gest de robar. Qui es casi amb aquesta noia farà bona presa, em sembla. I, almenys, té trenta anys, o no?

AMIC 1: Pel camí em va contar que es canviaria de vestit i que, per no haver-se de penedir de res, diria a sa mare que anava a casa d'una amiga. Amb això n'hi havia prou per a sortir a la nit. Amb aquest pretext la vaig acompanyar a casa seva. Fins ahir no va accedir amb tot l'atreviment.

AMIC 2: Ara és així com cal obrar, segons d'on bufes.

AMIC 1: Però vejam: i si m'enganya? Això és el que dic.

AMIC 2: Sigui com sigui, tingues-li confiança i espera.

AMIC 1: No sé pas què busca. Bon començament, en efecte.

AMIC 2: Estic segur que avui està enrabiada i se sent en desacord amb l'ocasió, com cal.

AMIC 1: Que està enrabiada?

AMIC 2: Ocupa-te'n. És possible que l'escena li hagi sabut greu, tot i que sap que la seva conducta és digna. És possible.

AMIC 1: Ja t'hi faré de bo. Tot seguit ha de venir.

AMIC 2: Jo crec que el paisatge t'oferirà veritables sofàs naturals a cada pas. Per què n'has de sortir destorbat?

AMIC 1: És que a tu et sobra l'amor, Tolosa.

AMIC 2: Que em sobra l'amor? Tant de bo! Ja voldria pactar.

AMIC 1: Flaca cosa, flaca cosa. Tu ets un poeta.

AMIC 2, *rient*: Flaca cosa, flaca cosa. N'hi ha per a avorrir l'escriure.

AMIC 1: Dius això, però no t'enretires mai.

AMIC 2: No vull fer cap disbarat, al meu entendre.

AMIC 1: Ni jo t'amenago, caram.

AMIC 2: Doncs entesos, amic Súrria.

AMIC 1 *li dóna uns cops a l'esquena*: Així podem continuar ben amics entre nosaltres.

AMIC 2: Jo no et sabia pas escriure cartes indiferents entre un canelobre i una safata.

AMIC 1 *riu*: Cartes simpàtiques, a fe.

AMIC 2: El mateix que tu deies dels anells.

AMIC 1: A fe, sí. No pots apartar mai el poeta.

AMIC 2: Ataca qui ataca.

AMIC 1: És que no vull pas canviar res de l'escena.

AMIC 2: Hi pot haver gent que no tingui safates; però, una taula, tothom la té.

AMIC 1: Ja saps que, de diners, no me'n sobren, però...

AMIC 2: Tu, si eres una carta de joc, sempre estaries cap per avall.

AMIC 1: No seria pas la sota d'oros. (*S'asseu.*)

AMIC 2 *riu*: Dono les paraules pel que valen.

AMIC 1: Ja sé que si et parlen en to marcial t'incomodes i si t'enraonen amb senzillesa et mostres al moment.

AMIC 2: Mentres que tu vas amunt i avall sense repòs.

AMIC 1: De petit, portava una cabellera llarga i cargolada.

AMIC 2 *riu*: Les dents i els cabells poden ser comprats.

AMIC 1: Bah! Què hem de trobar per les terres! El millor foc és el que té una olla al damunt. De vegades, Tolosa, t'imagines que sóc capaç de concedir massa coses.

AMIC 2: De cap manera.

AMIC 1: El que passa és que les llaminadures són amagades sota diversos fums. Així és com empleno el plat algunes vegades. No et guardes mai cartes a la màniga, tu?

AMIC 2: Alguna nit sóc capaç.

AMIC 1 *riu*: Jo, el que faig és no beure mai a les fonts públiques; i m'estimo més de banyar-me al mar que no pas en una piscina. El que és jo, de petit, apartava tothom per beure jo.

AMIC 2: Oh, i encara hi persisteixes!

AMIC 1: Ara ja no.

AMIC 2: No?

AMIC 1: La mà entre els egipcis era un símbol de força.

AMIC 2: Entre els grecs una mà oberta era el símbol de l'eloqüència.

AMIC 1: I entre nosaltres?

AMIC 2: No sé; bona fe, amistat, amor...

AMIC 1: La mà és l'instrument dels instruments. (*De sobte:*)

No saps? Ara pinto un quadre amb una mà al davant. (*Mostra la seva mà dreta.*) Els cinc dits. Per mi, tots són iguals, si no per la forma, almenys per l'habilitat. En el quadre prenc les meves mans per model. Aquí a prop. Si jo hagués viscut al temps de Roma, tothom hauria topat amb el meu mantell. Estimo massa les noies.

AMIC 2: També els meus llibres són tots meus.

AMIC 1: M'agrada que una dona se m'endugui enlaire amb les seves ungles. L'hivern passat en vaig conèixer una que sí que traslladava l'amistat al terreny que jo vull, i no resistia mai les temptacions. Tot era meu i no pas seu. Ja ho crec! L'instint natural femení, saps?

AMIC 2: En aquest cas no pots parlar d'amor.

AMIC 1: Però certament la naturalesa se sent orgullosa. (*Es posa una mà al cor.*) I ja és prou en un indret tan petit.

AMIC 2: Tu o dorms o et baralles.

AMIC 1: Plegats estem enterrats; i això què?

AMIC 2: No sé. Discutim amb bones paraules, em penso.

AMIC 1: En efecte: la vida és digna de ser desitjada. ¿Hi ha res més interessant? Faig com veig. (*S'aixeca.*) Adéu, Tolosa. Tot el que sigui del meu caràcter, ho aprenc de fer bé.

AMIC 2: Te'n vas? A reveure!

AMIC 1: Tinc ganes d'escoltar les coses que diuen per aquests volts. Es tracta de fer el meu paper.

AMIC 2 *riu*: Jo no m'hi he de d'oposar pas; a cadascú el que li pertoca.

AMIC 1: No estic content quan em quedo, però estic molt trist quan me'n vaig.

Surt acomiadant-se amb la mà. Pausa. L'AMIC PRIMER encén un cigarret i resta pensívol clavant els ulls cap endavant.

AMIC 2, *a poc a poc*: Desitjo de conèixer-la, em penso. (*Fuma i llança una glopada de fum enlaire.*)

CORTINA

Segon quadre

Cortina blava. Un sofà. Entra la NOIA i somriu; la segueix l'AMIC 2 amb un paper a la mà. Duen gavardina.

AMIC 2: Ni ho somiava.

NOIA: Per què no?

AMIC 2: Olga, Olga.

NOIA, *somrient*: Olga sola.

AMIC 2: Sí, brilla a la teva cara.

NOIA: I a la teva.

AMIC 2: Bé, doncs a la cara de tots dos.

NOIA: Fes-ho tu mateix.

AMIC 2: T'has de voler escapar d'aquestes aigües. En tot això ets tu.

NOIA: Tant ho desitges?

AMIC 2: No ho has sentit? (*Li allarga el paper.*)

NOIA *l'agafa i el llegeix. Pausa*: M'agrada, m'agrada, m'agrada.

AMIC 2: Et dic que el llibret s'acabarà amb aquest poema. (*Es desa el paper.*)

NOIA: Ja te'n véns cap als països que travessen la meua via. (*S'asseu al sofà.*)

AMIC 2 *també s'asseu*: Olga. (*Se li apropa.*) Quan ho veig...

NOIA, *amb tendresa*: Sabré pagar-t'ho mai?

AMIC 2: Olga. Tant de bo l'art pogués reproduir. Ningú no hauria escrit mai a la terra poema més bonic. Aquest sí que no es fondria amb la pluja.

NOIA: Però...

AMIC 2: Ha estat un berenar feliç. La tarda, les hores. No ens hem d'acomiarar després d'aquesta entrevista. Vet aquí l'existència que per mi té valor. Vet aquí l'existència que per mi té valor.

NOIA, *imitant-lo amb dolcesa*: Vet aquí l'existència que per mi té valor. (*Es miren.*)

AMIC 2: Hi ha una cosa. Hi ha que, a l'últim, les dones se'n tornen una de sola. M'estimo més veure't que no pas viure quatre vegades.

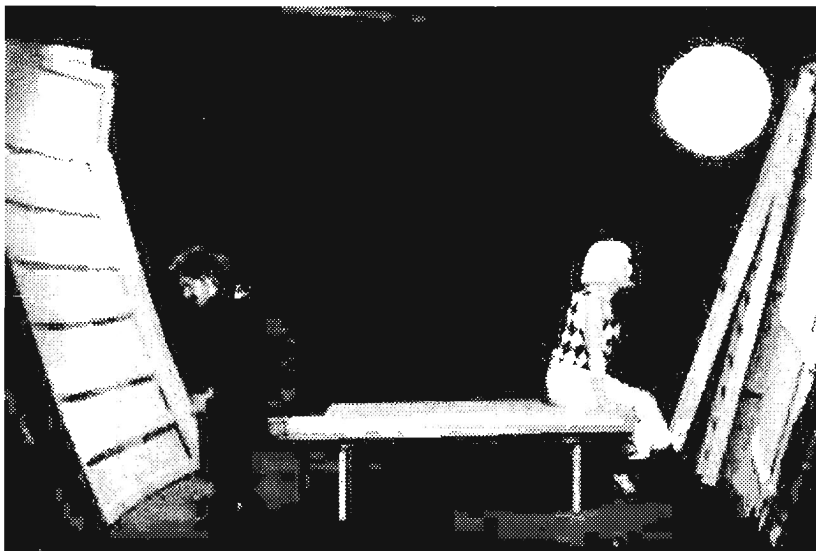
NOIA: Et sorprenç?

AMIC 2: No, no. (*Li agafa les mans.*) Olga.

NOIA: Les teves opinions van prenent en mi força de llei. (*L'acarona.*) Oi que la vida sembla una closca llisa?

AMIC 2: No, si tu tens cap encàrrec.

NOIA: Cap encàrrec, dius?

AMIC 2, *amb tendror*: Sí, totes les vegades que et sembli.

NOIA: Qui no t'elogiaria?

AMIC 2: Gràcies als teus llavis.

NOIA: No hi oposo res.

AMIC 2 *li agafa una mà*: Olga.

NOIA *s'aparta*: L'herba no m'excita.

AMIC 2: Doncs què? Un llit en forma de mitja lluna?

NOIA: Estimar-te. Una llibertat que amb tu no m'espantaria.

AMIC 2 *se li apropa*: Tens els ulls verds o blaus?

NOIA: M'imaginas comptant palmeres?

AMIC 2: M'imagino un lleó encenent el flam del dia.

NOIA *somriu*: I per a qui ha de cremar?

AMIC 2: Si no crema; només esborra les marques tristes.

NOIA: Oh, caríssim! (*Li fa un petó al front.*)

AMIC 2 *li fa una festa*: Un cabell com el teu cal que no s'embruti.

NOIA: T'agraden gots o copes?

AMIC 2, *rient*: Em vols convertir en cuiner?

NOIA, *amb dolcesa*: Que el llit no ho senti.

AMIC 2, *igual*: Que el llit no ho senti

NOIA: Em voldries, doncs, conèixer bé?

AMIC 2: Tot, tot m'arriba de part teva.

NOIA: I et sembla ets exigent?

AMIC 2: M'agrada tot, bous i granotes.

NOIA: De bon matí o a mitjanit?

AMIC 2: No sé. Tu ets d'una antiguitat extraordinària.

NOIA: Però mira on tinc la mà.

AMIC 2: Al cor.

NOIA: Sí.

AMIC 2: Dónes al vent alguna ordre?

NOIA: Amb mi t'entaules.

AMIC 2: Obrem d'acord.

NOIA: És veritat.

AMIC 2: Ah! Tu ets darrere totes les ordenances. És que la vida m'és tan nova...

NOIA: Et plau?

AMIC 2: Si fa no fa, et veig tal com m'imaginava. Saps?, com si fessis aparèixer boles de cristall.

NOIA *riu*. Sí?

AMIC 2: Tres boles de cristall. I una bola de cristall vermell de la mateixa mida. I dues boles petites de cristall blanc. I una ampolla de cristall.

NOIA: Tu també m'agrades. No sé com dir-ho. Jo sóc una estora miserable.

AMIC 2: Al contrari: per a mi, un llit de plomes.

NOIA: Ja t'estimo com deu vegades al meu cabell. Així és. No et podré cansar?

AMIC 2 *es miren*: No és possible de separar-me'n.

NOIA: Així ho espero amb els meus sentiments. Va tan escàs això.

AMIC 2: Ben cert. Olga somiada i vista.

NOIA: Tot, tot el dius tu m'agrada.

AMIC 2: Sí, planta de l'Egipte?

NOIA: Tan prima?

AMIC 2: Tu seràs la meva copa.

NOIA pausa.

AMIC 2: Dignes: què penses?

NOIA, *a poc a poc*: Saps?, les coses que sento avui a dins són massa carregades de colors extraordinaris i gairabé no puc esperar que un altre les entengui.

AMIC 2: Ets egoista amb el que és teu?

NOIA: Som en una casa.

AMIC 2: De què serveix l'egoisme? Confia'm el que et plagui. Dignes-m'ho tot, tot. Sents?

NOIA: No em podries entendre.

AMIC 2: No governo bé el cavall?

NOIA: Ningú no em podria entendre.

AMIC 2: És que aspirem a coses absolutes?

NOIA: Sí; no t'afiguris cap estàtua. És, és com un feix absolut d'amor i bellesa, en compes de vestits i porpres. No sé.

AMIC 2, *amb tendresa*: Olga, és massa això a què aspirem. (Pausa.) Digues: no és massa això a què aspirem? Si després algú truca a la porta amb una vara...

NOIA: Per això m'entristeixo, perquè sé que és ben vana la qüestió.

AMIC 2, *es miren*: Ets com m'imaginava quan et veia passar pel carrer. O quan, avui, estaves arraimada a la taula.

NOIA: Jo...

AMIC 2: No insisteixo en la qüestió.

NOIA, *en un mormol*: Caríssim.

AMIC 2: Jo t'ho demano.

NOIA: De tot això, no n'havia bescanviat mai ni tres mots amb ningú.

AMIC 2: T'he trobat com qui troba un tresor.

NOIA. Torna-ho a dir. Trobar-te no estava previst. ¿No ho haig, donc, de pledejar?

AMIC 2: Hem de arribar on volem.

NOIA: Millor que jo no voldria.

AMIC 2: Has de dir-ho amb fonament.

NOIA: No m'emporto res amb ni.

AMIC 2 *l'acaron*: Et desfaig el pentinat, el primer dia.

NOIA: Reforma'l com tu vulguis.

AMIC 2: Olga.

NOIA: Digues.

AMIC 2: Tens els ulls brillants.

NOIA: Per a tu em pintaré només.

AMIC 2: Anem a casa la florista.

NOIA: T'agraden els cabells curts?

AMIC 2: Què desitges?

NOIA: Consolar-te.

AMIC 2: Sóc jo?

NOIA: Sí, deus ser tu.

AMIC 2: Ah, amor meu! Quina edat tens?

NOIA: Vint-i-dues nits. Sóc gaire alta? (*S'aixeca.*)

AMIC 2: A quina hora no et tindrè davant els ulls'

NOIA: Però ara has de ser tu el qui m'expliquis coses. (*Li allarga les mans.*)

AMIC 2 *s'aixeca*: Anem.

NOIA: On voldries?

AMIC 2: Caminar a l'atzar.

NOIA: Tu, on vius?

S'abracen amb tendresa. Ell la vol besar, ella el defuig i es posa la mà a la boca; després el besa al front; ell somriu i surten agafats de braçet.

AMIC 2, *assenyalant cap a la banda oposada*: Cap allà.

CORTINA

Tercer quadre

Cortina blava. No hi ha el sofà. Entra l'actor que fa d'AMIC 1. Avança fins a la bateria amb un paper a la mà.

ACTOR: Senyores i senyors: *Olga sola*, aquesta peça que representem davant vostre, té tres actes, el primer dividit en tres quadres. L'acció de l'obra està en mans de quatre personatges. Els intèrprets són els següents: Noia, ...; * Amic primer, ...; Amic segon, ...; Amic tercer, ...; Direcció ... L'obra va ser escrita per Joan Brossa a Barcelona a finals de l'any 1960. Això quant a la data. Ara, abans d'acabar el primer acte, vull llegir-vos, encara que jo no represento

*Fa constar els noms dels actors i del director.

aquest paper, el text del poema que l'Amic segon ha ensenyat a Olga, ho recordeu o no?, en la primera entrevista que han tingut, tal com acaba de passar aquí, davant vostre. Diu així: (*Llegeix:*)

PER A OLGA

No vull pas intentar ni de descriure
l'abraçada amorosa de la Reina:
amb la boca plena d'oli enrosca roques,
enterra gerres.

Faig una triangle amb una serpentina,
busco una pedra imant sota la porpra:
mar adossada al bosc, blava i profunda
reina llunyana.

Blavor de neu, blavor de cel, la Reina
llueix als quatre vents. Marquen la punta
on terra i cel a'ajunten i es confonen,
dues estrelles.

Reina de blaus reflexos, delicada
volva dels llimbs és l'oval del seu rostre:
ella passa farina a la piràmide
gran de la lluna.

M'ofega el gran estrèpit de la Reina.
La Reina té la llista dels cims. Ella
és destra i cura les roques. És reina
entre les reines.

Esbiaixades flames escampades
clapegen de mil taques quan em mira;
vull per a mi el seu amor de Reina,
avi de barques.

Fet. (*Plega el paper.*) I ara deixeu-me tornar cap a fora.
(*Se'n torna.*)

TELÓ

SEGON ACTE

Cortina groga. L'AMIC 1i l'AMIC 2. L'AMIC 1 seu.

AMIC 1: La majoria es tornen insensibles. I jo crec que sí. Crec que és una raó.

AMIC 2: No ho sé exactament.

AMIC 1: És que encara no ho has vist tot.

AMIC 2: I bé, no tens més que ocupar el lloc.

AMIC 1: Però aquesta no és encara una raó.

AMIC 2: Sempre n'aprenem amb rapidesa.

AMIC 1: Però el verí...

AMIC 2: Jo no tindria res a fer allà. Un banc és perquè hi seguim les persones. Caldria algú com tu per a no insistir. Faria més servei.

AMIC 1: Sí, jo sóc precisament el qui menys em sé defensar. El verí...

AMIC 2: Ja sé, ja sé el que em diràs.

AMIC 1: No es tracta pas de vèncer ningú amb frases.

AMIC 2: Ni tampoc es tracta de fer mai res a propòsit de cap persona.

AMIC 1: Però les serps han estat sempre un objecte de terror. I ningú no ho pot impedir. Ningú. M'horroritzen els preàmbuls.

AMIC 2: Para't. El verí ja quasi no és de témer, gràcies als específics que fabriquen. I, afortunadament, al nostre país la serpentina gairebé només és representada per la colobra, que és inofensiva.

AMIC 1: I què em dius de l'escurçó? ¿Tampoc no és verinós aquest?

AMIC 2: Això que dius és veritat. Però és allò que jo et deia abans.

AMIC 1: Ep, tu: Ho he sabut del cert.

AMIC 2: Els específics, els venen a les farmàcies. Clarament, què és el que hi ha?

AMIC 1: Jo faig que sí i miro a terra.

AMIC 2: Bé que deixes el seient si algú t'abraça.

AMIC 1: Així, ha estat, doncs, un fenomen?

AMIC 2: Obstinar-se en una cosa sempre porta raons.

AMIC 1: Jo no ho desitjava pas de veure. La cua va afilant-se gradualment, en una extensió de molts centímetres, per a acabar en punta. I el cap s'eixampla cap endarrere, a causa precisament de les glàndules verinoses que hi ha als costats de la mandíbula. I, sobretot, això. Ho torno a dir: aquestes serps tenen un cap gairebé triangular que s'uneix a la resta del cos per un coll estret i adornat amb unes ratlles de color fosc. I tenen unes petites celles. I encara et podria anomenar altres menes de serps. I molta gent em podria acompanyar! Prou que ho sé jo. Això és el que dic tot seguint-te la veta.

AMIC 2: En resum, cal que sàpigues que els efectes del verí no són tan terribles com t'han dit.

AMIC 1: T'ho podria provar davant un mirall.

AMIC 2: A l'escurçó, no li agrada l'aigua.

AMIC 1: La colobra és deu vegades més viva i ràpida.

AMIC 2: La cosa és més senzilla que tu no voldries i que no semblés creure.

AMIC 1: No jutgis el meu caràcter pel dels altres. Saps prou que no m'invento cap bola. I escolta: no sóc d'aquells qui aviat trontollen.

AMIC 2: Està bé.

AMIC 1: Tampoc no m'agrada d'introduir a les coses elements de dubte. Hem d'aconseguir les coses sense apartar-nos de la vida corrent. No estic gens fora de mi. Tan fora de mi estic? Et repeteixo que per aquests boscos d'aquí als voltants l'escurçó és molt corrent.

AMIC 2: No trobaràs mai una serp d'aquestes en els boscos de pins i d'avets, on les fulles caigudes entapissen el terra. A més: l'escurçó ataca l'home molt rarament. Ja em recordo d'haver-t'ho dit. Així que no t'atabalis ni miris de matar-les. Quan la serp sent algun soroll fuig cap al seu cau. Ara bé, si t'hi asseus al damunt, on vagis o on surtis...

AMIC 1: Però callant no les sabem abans, les coses.

AMIC 2: I si li poses la mà al damunt...

AMIC 1: Com?

AMIC 2: ... per exemple en pujar per unes roques, llavors de seguida t'atacarà.

AMIC 1: Amén!

AMIC 2: Qui són? Estem en les millors condicions per a defensar-nos. (*Riu.*) Qui són aquestes, les serpents?

AMIC 1: I la serp de mar diuen que suporta tots els climes. N'han aparegut pertot arreu.

AMIC 2: Apa, calla! Això és el vi que has begut. ¿Que t'ho creus, el que n'expliquen? Digues: ¿tornerem a l'època glacial? És fàcil?

AMIC 1: No.

AMIC 2: És clar que no! Això ja seria massa. Reposa quan t'ennueguis. No insisteixo.

AMIC 1: Ho he sentit dir tantes vegades!

AMIC 2: Això són coses d'altres temps. Ara els ocells són caçats d'altres maneres. La raó és un atleta i no li escatimen el menjar.

AMIC 1: Realment, en el fons, jo també estic per això, em sembla.

AMIC 2: Molt ben dit, ja ho pots fer.

AMIC 1: Encara t'emportes d'amagatotis l'Olga?

AMIC 2: Saps? Estic resolt a casar-m'hi.

AMIC 1, *sorneguer*: Enllaça bé amb l'original?...

AMIC 2: D'aquí a poc temps podràs jutjar que això és així. No era just que la tractessis d'aquella manera. Ella moltes altres coses té per dir, com ja ho comença a fer. Podràs jutjar que això és així. No era pas lícit. En fi, no tinc res a dir que ja no t'hagi dit; t'ho asseguro.

AMIC 1: Com l'elogies!...

AMIC 2: És una criatura deliciosa a tot ser-ho.

AMIC 1: Renoi, com me la pintes!...

AMIC 2: És que tu sempre et posaves a fer-hi broma.

AMIC 1: Si vivia amb tu...

AMIC 2: Què? Al contrari, augmentaria la felicitat. És tan admirable!

AMIC 1: Per ella, no et faria fàstic de fer negocis?

AMIC 2: Per ella, jo mano els elefants que siguin.

AMIC 1: Hum!

AMIC 2: Tot venint li he comprat una bufanda. De les millors.

AMIC 1: I... ja és teva?

AMIC 2: No en parlem, d'això. Tu la feies desgraciada.

AMIC 1: Doncs em semblava conèixer-la prou.

AMIC 2: És una altra. Està cansada de coses banals.

AMIC 1: Tampoc no ho sabia, això. Però tant se me'n dóna.

AMIC 2: Així és com s'ha enamorat. Jo ja suposava que no és una noia com aquestes noies teves.

AMIC 1: Ho dius perquè estan primes?

AMIC 2: És una altra cosa, és una altra cosa.

AMIC 1: Jo fingiria de doblegar el braç, amb aquest pes.

AMIC 2: És impossible de posar-se un barret amb boles a dins.

AMIC 1: ¿Podries, de vegades, quan és ple un barret, fer veure que és buit?

AMIC 2: Sí; simulant llegir l'etiqueta, que hauria tingut compte de mirar moments abans d'omplir-lo.

AMIC 1: Admirable!

AMIC 2: En resum, no hi ha res a dir que no s'hagi dit.

AMIC 1: Una altra vegada et demanaré ajuda, per obrir un túnel.

AMIC 2 *riu*: En resum...

AMIC 1, *ràpid*: ... no hi ha res a dir que ja no s'hagi dit. Oi?

AMIC 2: Exacte, noi. Però moltes altres coses tinc per dir, no et pensis. T'erraves en tantes coses!

AMIC 1: Bé, bé; respecto el teu model principal.

AMIC 2: I l'important és que volem perseverar.

AMIC 1: Ni l'un ni l'altre no m'arriben.

AMIC 2: Ja veig què no topo amb objeccions, cosa que em sembla en tot cas preferible.

AMIC 1: No tens més que fer de còmic a partir d'aquest moment.

AMIC 2: Jo sempre dono les paraules pel que valen.

AMIC 1: Encara frega pel piano les seves sabates daurades?

AMIC 2: Van passant els dies i aviat vindrà l'estiu.

AMIC 1 *s'aixeca*: ¿No saps que els xinesos arriben a esmaltar la ploma dels ventalls amb colors d'una brillantor exuberant? I, de nit, hi apliquen argent brunyit.

AMIC 2: Deuen fer unes belles miniatures.

AMIC 1: Les figures ampul·loses tenen un caràcter marcadament francès.

AMIC 2: Per què parles de ventalls?

AMIC 1: Tolosa, em pica la teva pregunta brusca. El ventall es porta en totes les estacions de l'any. Quantes riqueses no hi ha disperses a les calaixeres de les cases! Només el propietari en pot fruit. ¿Tu saps la mà de coses que hi ha

reunides a les col·leccions privades? Només el propietari en pot fruit.

AMIC 2 *s'asseu*: És un fet innegable que el ventall ha estat sempre el company de les dones.

AMIC 1: ¿No estaries orgullós de saber el que ignoraves, si això fos descobrir que tens un tresor valuosíssim?

AMIC 2: És un fet innegable.

AMIC 1: Un ventall mogut a un ritme lleuger indica un sentiment tendre; i, si fa soroll, vol dir furor.

AMIC 2: I el ventall serveix també de senyal d'amor, oi?

AMIC 1: Jo sempre dic que és un ceptre. Jo sé bé tot el que diuen i fan les dones. I contenen d'altres temps que adoptaven el ventall tant estiu com hivern. ¿Com no té, doncs, de ser interessant? ¿Comprens ara per què em picava la teva pregunta brusca?

AMIC 2: Me n'he pogut adonar.

AMIC 1: És un fet innegable.

AMIC 2: Amb tot, un mànec de canya i una banderola també era considerat un ventall. Igualment el feien servir per a espantar les mosques.

AMIC 1: En el seu aspecte seriós, el ventall, cal elevar-lo a objecte d'art.

AMIC 2: Acceptes la forma actual com a definitiva?

AMIC 1: Ja t'he dit que, el plegable, el trobo preferible al ventall rígid de forma rodona. Jo mateix em poso a contemplar-ne la pintura i m'eixampla d'alegria.

AMIC 2: De segur.

AMIC 1: Ho veus, home!

AMIC 2: L'Olga passarà per aquí; sap que som aquí dins. Ha buscat tota mena d'excuses per a no entrar.

AMIC 1: I doncs, què la preocupa?

AMIC 2: Em fa petons ben innocentment. Tothom ja sap que tenim relacions. L'he acompanyada a casa d'una cosina seva que viu per aquí a prop.

AMIC 1: És ella sola qui tens present?

AMIC 2: Penso que aquest camí és el millor. Anant sola no vol agafar taxis. Li n'havia trobat un, però no l'ha volgut.

AMIC 1: Em passa igual amb les meves germanes.

AMIC 2: Jo sempre ho deixo tot per anar-la a buscar. No he trobat mai enreixades per a mi les seves finestres. ¿Per quina raó, si no? Avui m'ha promès de venir a casa. En resum, tot el que em diu, sembla que jo m'ho mani a mi mateix. No em falta res.

AMIC 1: D'acord, d'acord.

AMIC 2: Té poques amigues, m'ha contat. No hi tinc res a dir. (*Pausa curta.*) Avui el sol ha sortit molt d'hora. Ha plogut tota la nit; pluja menuda.

AMIC 1: Recordo d'haver-ho sentit.

AMIC 2: I tantes flors que hi ha collides!

AMIC 1 *mira cap a fora*: Em sembla que encara plou una mica. Algú ve per allà.

AMIC 2: Parlem l'un quan acaba l'altre.

AMIC 1. Mira que bé!

AMIC 2: Feia una pluja fina: semblava un ruixat de safrà.

AMIC 1: Tu fas servir sabó o fixador?

AMIC 2: I sense dubtar que l'adopto.

AMIC 3 *entra. És de més edat*: Déu vos guard. Perdoneu, vosaltres espereu un Marcial Trapis?

AMIC 1: Sí. Vós sou en Berlua, potser?

AMIC 3: El de la pomada per als cabells. El mateix.

AMIC 1: Jo sóc en Súria. (*Encaixada.*) Per fi ens coneixem. Què tal?

AMIC 3: Encantat de conèixer-te. Que pugui veure el teu nom ben aviat en una plaqueta de metall.

AMIC 1: Gràcies, el gust és meu.

AMIC 3: Encara que sigui l'ala d'una minúscula papallona.

AMIC 1: Berlua, et presento l'amic Tolosa.

AMIC 2 *s'aixeca*: Jo...

AMIC 3, *encaixada*: Que sigueu tocat per una fletxa, com jo mateix o un altre, si cal.

AMIC 1: També espera en Marcial Trapis. Som de la colla. La nostra amistat és de les que no pot ser adulterada pel fum.

AMIC 2, a l'AMIC 3: Encantat de conèixer-vos. Només us vull plaure.

AMIC 3: Per Déu, tutegem-nos; tutegem-nos, per Déu!

AMIC 2: Queda concretat. Gràcies.

AMIC 1: ¿Heu vingut, perdó!, has vingut per descobrir mariners darrere la vela? Bravo! És de presumir que els desconeguts no es busquen.

AMIC 3: M'agrada més aquí a dins que a la terrassa.

AMIC 1: És natural en aquest temps.

AMIC 2: Talment mil ulls.

AMIC 3: Al carrer la boira em dóna martiri. Moltes vegades em giro enrere i em sembla que ja no hi ha la instal·lació tramviària. Em fa l'efecte de veure el tramvia, vell, sense rodes i com abandonat damunt la sorra d'un desert. O bé em fa l'efecte de veure sense passatgers un tramvia que aquell mateix moment estava ocupat. Com si el veiés casualment. Si no és així, de vegades tinc la sensació de tornar-me calb per moments. Em refio que algun dia els meus ulls seran dues estrelles més. Ara com ara, no. Hi ha massa xemeneies de berraques. (*Riu.*)

AMIC 1: A mi tampoc no m'agrada que la boira m'esquitxi la cara.

AMIC 3: Jo, abans, duia botins de color. Ho veia clar, però solia discutir molt. Temps era temps que havia de fer el paperot. Ara, quan baixo d'un tramvia, em fa l'efecte que l'estrep és a una profunditat tan gran, que m'impossibilita de baixar. De vegades tinc por que els tramvies no faran cap parada. Llavors sento per moments que em torno calb. Però no: encara m'agrada molt el bon temps; de seguida m'exalto.

AMIC 1: Sí?

AMIC 3: Per exemple, m'ha fet peça de venir avui en aquest lloc.

AMIC 1: Com hi pot haver un altre gust?

AMIC 3: Exacte! Gairabé pensaré que m'heu descobert. Jo ho emmarco tot amb marcs d'imitació de bronze. Però estic en el cas. M'estimo més de pegar al gat perquè fugí: no fos que passar balang, bé o no, servís de recordatori.

AMIC 1: De què és tracta? Tu deus saber els anys que tens.

AMIC 2: És un indret deliciós.

AMIC 3: No us penseu que us tingui poca confiança. Els amics d'en Marcial són els meus amics. Això no és pujar un camí vertical.

AMIC 1: És clar, és clar.

AMIC 2: És clar.

AMIC 2: Gràcies! Quan torno a casa trobo la casa tan buida...

Ah, no! El que és jo, no puc estar-me'n. En Trapis ja ho sap. Anàvem a la mateixa plataforma. La mateixa. És el fruit més esvelt que ha donat la naturalesa. Ah, sí! (*Confidencial:*) Es desfà els nusos dobles, més amunt dels genolls. I de les joies, quin poc cas que en fa! (*Riu.*) El ximple del seu promès l'ha acompanyada a casa meua i em sembla que l'espera per aquí a prop. Crec que és un poeta; així deu ser.

AMIC 2, *esverat*: Com? Ah, sí?

AMIC 1, *sorneguer*: Aneu amb compte. Les dones, com més les estimes, més a prop ets d'odiar-les.

AMIC 3: L'Olga, no.

AMIC 2, *pàl·lid*: Olga es diu?

AMIC 3: Quin nom, oi? M'agradaria d'escriure'l en una paret amb un bocí de carbó. Desitjo de seguir-la sempre, em penso i amb bona raó. Tot ho té bé. Em provoca fins amb les celles.

AMIC 2: Doncs el que és jo... (*Procura de contenir-se i roman profundament emocionat.*)

AMIC 1, *amb intenció*: Bah! Cal dominar el foc, cal dominar el foc, amic Berlua.

AMIC 2, *a part*: No sé com...

AMIC 1, *sempre a l'AMIC 3*: ¿Tu tens enveja de les columnes dretes?

- AMIC 3: No; M'agrada posar els maons allà on em sembla.
AMIC 1: Jo sé fer un cigarret amb un maó a la mà.
AMIC 3: Podries posar un anunci.
AMIC 1: Les pastetes de sabater no serveixen per a empastar maons.
AMIC 3: Jo guardo els bitllets de tramvia.
AMIC 1: I jo, als quadres que venc, hi poso el mot "vendido".
AMIC 3 *mostra un petit estoig*: Ah! Una perla pescada a les fondàries del mar. (*L'obre.*) Aquí la teniu.
AMIC 1, *somrient*: ¿És per a la mà que ha d'estrènyer les flames?
AMIC 3, *a l'AMIC 2, que roman a part*: ¿No la vols veure, Tolosa?
AMIC 2, *deprimit*: El que és jo...
AMIC 1, *ràpid*: Ell...

AMIC 2 s'acosta als altres, però no diu res.

- AMIC 1, *per la perla*: Magnífica, magnífica! Surt brillant.
AMIC 3: Molt bé. Ahir l'Olga va riure tota la nit. (*Tanca l'estoig.*) Encara que en ella aquestes coses no calen. M'enteneu? Sap el nom de totes les peces.
AMIC 1: Ja és un bon senyal.
AMIC 3: Tot llueix al seu lloc. I no són pas nervis.
AMIC 1: Ja ens entenem.
AMIC 2, *acabant la paciència*: Mentre xerreu jo me'n vaig. Tampoc ja ni sé el color natural.
AMIC 1: On vas ara?
AMIC 2: No sé, faré el que pugui. (*Anant-se'n de pressa:*) Al capdavant...
AMIC 3, *després d'una pausa, sorprès*: ¿És que, a aquest, li han agafat ganes de banyar-se? (*Desant-se l'estoig:*) ¿Qui no li faria elogis? Amb la canya no pesques gaire, mar endins. Ja ho sé, jo. La setmana passada li volia regalar una imperdible que portés esculpida una àguila.
AMIC 1: Caram!

AMIC 3: En fi, encara que volgués fallar no podria. Amb aquesta noieta em prometo meravelles. Una bona cabra. No t'agraden les celles prolongades de les dones?

AMIC 1: Potser una mica artificial.

AMIC 3: Doncs, a mi, sí; per guenyets que siguin, les veig bé.
(*Riu.*)

AMIC 1 riu una mica forçat.

AMIC 3: Jo sempre dic que una xicota que balli amb el seu pare o una muller amb el seu marit és un espectacle ridícul. Oi?

AMIC 1: Si cal ballar, val més ballar com tothom.

AMIC 3: Vols dir per no fer-se notar, oi?

AMIC 1: I, si no saps ballar, doncs, no ballis.

AMIC 3: I tant com és! No em queda pas cap dubte.

AMIC 1: Sobretot si la sala és petita.

AMIC 3: L'Olga sempre compleix la seva paraula.

AMIC 1: I fa gaire temps que us enteneu?

AMIC 3: Valdria més que fos molt. Quina criatura! I que la sap ben llarga! Però és fidel i fiada.

AMIC 1: Què em dius ara! Bona mosca!

AMIC 3 *riu*: D'ençà que tinc la dona fora, se'm presenta cada cas...

AMIC 1, *fregant-se les mans*: Sí? Serà qüestió de tractar de la llana.

AMIC 3: Ja ho sé. Ensumar força i empaitar mones per les teulades. Oi?

AMIC 1: Això si no et fan pampallugues.

AMIC 3: Minestra, minestra! Tots estem ben apassionats.

AMIC 1: En efecte. Qui és que no busca de cap a sota?

AMIC 3 *fa l'ullet*: Quan les dones cauen s'agafen allà on poden

AMIC 1: De primera!

AMIC 3: Hi ha dos procediments de pesca. La canya i la xarxa.

AMIC 1, *posant-li una mà a l'esquena*: Sí, sí, la caiguda de la fulla. Entesos?

AMIC 3: Però jo prefereixo d'anar amb peus de plom, més que no pas amb una peixera a l'esquena, ni que sigui plena de peixos de colors. Ja ho crec.

AMIC 1: És que si haguessin de tenir tos les dones que estan carregades de pit, ui, quina fúria! Quantes veus que volarien!

AMIC 3 *riu*: Ja veig que tu sempre en tens una a punt.

AMIC 1: És així com cal fer-ho, caram!

AMIC 3: Jo bé et veig.

AMIC 1: Hi tinc molt d'interès.

AMIC 3: La solució és portar les dents postisses. Veus? (*Li mostra les dents.*) I tant!

AMIC 1: Ja sabem que els uns volen més pa i els altres més pilota.

AMIC 3 *riu*: Sempre en tens una a punt.

AMIC 1: Bon treball i companyia; per mi, això ja és prou.

AMIC 3: Jo no vaig mai de pressa. (*Es mira el rellotge.*) Camina, aquest. En fi deixem-ho tot a part.

AMIC 1: Tarda en Marcial, oi?

AMIC 3: Però l'hem d'esperar. I el que és l'amic Tolosa, potser tornarà a venir. No sé amb quina pregunta sortir-te. Està bo?

AMIC 1: De vegades se li trava la llengua. Corre molt atreviment pel món.

AMIC 3: En últim cas, salut que hi hagi als puntals.

AMIC 1, *pausa*: Anem a esperar-nos a fora. Que et fa res?

AMIC 3: Està bé; encara que jo no ric mai quan la gent em mira. (*Surten.*)

TERCER ACTE

Cortina blava; una tauleta de centre amb una ampolla de conyac i dues copes. La NOIA i l'AMIC 2 asseguts al sofà. Estan alegres.

NOIA: M'omple de confiança saber-me escollida per tu.

AMIC 2, *pausa*: Jo prefereixo un tren que vagi a poc a poc, així pots contemplar millor el paisatge.

NOIA: Què gemegues, estimat?

AMIC 2: I a tothom desitjo la mateixa sort que a mi.

NOIA: M'agrada allò que dius sempre: “Ni passat ni futur, sinò un present perpetu.” Ho sé.

AMIC 2: Amb això vull dir que com millor et prendràs la vida més temps viuràs. (*L'abraça.*)

NOIA: Vols fer un canvi? Fa estona. (*El defuig.*) Estimat, no saps pas com posar-t'hi.

AMIC 2: Creus que abuso massa? No m'haig de casar pas amb una desconeguda.

NOIA: Saps que darrerament has canviat una mica?

AMIC 2: Vet aquí, doncs, una bona notícia. (*La torna a abraçar.*) Som-hi.

NOIA: Ni que ja fos casada amb tu. No sembles el mateix.

AMIC 2: A tothom desitjo la mateixa sort. No estic bé?

NOIA *el defuig*: Però dóna per segur que encara estaves millor, sí.

AMIC 2. No vols que et reti homenatge?

NOIA: Sí; com millor sàpigues.

AMIC 2: I doncs? (*La torna a atreure.*) Vet aquí una notícia.

NOIA *el defuig*: Això no és propi de tu.

AMIC 2: Ah! No comprar ni vendre. ¿No puc cabdellar la troca com faig? Gira't.

NOIA: Vull que et conservis tal com ens vam conèixer, sents? Hi puc creure?

AMIC 2: T'ho garanteixo.

NOIA: Vinga: salut! (*Beu.*)

AMIC 2 *també beu*: Olga. Creus que hi has perdut?

NOIA: No he hagut de pagar pas cap suma.

AMIC 2: Creus el nostre amor ferm per la vida?

NOIA: T'ho concedeixo; encara que jo no tinc malles per a atrapar ningú.

AMIC 2: No et fas amable amb les persones?

NOIA: Duc sandàlies.

AMIC 2: I on guardes les joies?

NOIA: Quines? A part motius d'angúnia...

AMIC 2: Obeeixes el meu amor?

NOIA: Abans de desobeir-lo em penjaria per les mans. Va...

AMIC 2 l'abraça i la petoneja.

NOIA, *forcejant*: Això... Ah! Busques un disgust?

AMIC 2: Tenir-me lluny no és apartar-me. (*La besa de nou.*)

NOIA *es desprèn*: Digues-me: de què parles? Que no hi ha lloc és un pretext.

AMIC 2, *decidit*: Aquesta nit em quedaré. M'escau.

NOIA: Estimat, no és el meu caràcter.

AMIC 2: No ho has après de fer?

NOIA: És un consell que et vull demanar.

AMIC 2: Tu? Un consell, dius?

NOIA: Sí.

AMIC 2: Sobre una estona d'amor?

NOIA: No sents la remor del mar?

AMIC 2: Satisfer el meu amor? T'he conegut?

NOIA, *seriosa*: Parles d'aixecar-te del llit?

AMIC 2: I de beure tots dos a la mateixa copa.

NOIA: Lleva't i vine amb mi. No pas abans.

AMIC 2: És cert?

NOIA: No tinc cap ganes de fer-te cap compliment. Digues: no pretenc una cosa justa? Sempre sóc amb tu.

AMIC 2: Hauré d'esperar tant?

NOIA: Em pregunto quines deuen ser les teves ganes d'asseure't, que tant em fregues els genolls.

AMIC 2: Ets capaç de veure que no existeixen?

NOIA: Ara m'espantes a penes desclous els llavis. Ho puc ben dir.

AMIC 2: Et creus que les estàtues no poden enraonar?

NOIA: Tu no queies dins aquests petons, bah!

AMIC 2: Què més hi afegiràs?

NOIA: Oh! Tot ho abandono als perills que em demanes, però no sóc un cavall de caça. Em crides a casa teva i de seguida sóc amb tu.

AMIC 2: No fa pas gaire.

NOIA: Em vols en presència teva i faig les teves respostes. Ho obtens tot de mi. (*Molt sincera*;) Per bé que és cosa que m'interessa; això a part. Ho tinc com un honor.

AMIC 2: Aleshores, què esperes?

NOIA, *suplicant*: No deixis que el llit es posi a fer de paràsit. El nostre amor corromput distaria de ser clar. Disposa de

tot;estic per tu. Si tot va com vull, aviat podrem cabdellar resoltament.

AMIC 2: Així no vols que em quedi aquesta nit?

NOIA: Vet aquí que t'ho nego. L'única cosa.

AMIC 2: És que tinc bruta la butxaca?

NOIA: Estimat, no ho tornis a dir. Parlem de l'encant de la bellesa.

AMIC 2: És això, en mi, l'única cosa que estimes?

NOIA, *amb tendresa*: Tu mateix continuaràs, em sembla.

AMIC 2. No m'acontento amb aquesta porta.

NOIA: Quan vindrás a sopar a casa meva?

AMIC 2. No són teus els gots amb què bec i l'ampolla?

NOIA: Jo no et nego res, estimat. Ni que em presentis flascons buits, tu sempre ets el propietari. Sempre! Saps? Ahir vaig perdre un mirall.

AMIC 2: Sí?

NOIA: Hem de voler fer les coses com cal. Tu ho has dit moltes vegades. Sé que sóc bojament estimada per tu. El teu amor devasta tots els termes i jo hi estenc les violetes.

AMIC 2, *es miren*: Olga.

NOIA, *apartant-se*: Però aquests últims dies véns amb massa castanyoles a les mans, sens dubtes. ¿No escrius res, ara? Tu saps bé com expressar-me.

AMIC 2, *agafant-la pel braç*: Olga.

NOIA: Què m'invites a cometre? ¿Quantes vegades aquest impuls? No vols dir tot el que et passa. Aquest camp abunda en arbres. Cada dia que passi vull que siguis convidat. Tenies tanta riquesa a casa! I la posaves a les meves ordres. Jo, que era en el lloc de baix de tot.

AMIC 2: Olga, no tinc pas ganes de fer-te compliments.

NOIA: No pensis que no vegi què et proposes. (*Li posa una mà al front.*) Però què fuig d'aquest cap?

AMIC 2 *l'abraça*: Tu creus que això no és propi de mi? ¿Què diràs també en aquest pas? (*L'abraça i la petoneja.*) Feia dies que ho estava.

NOIA *el defuig cada vegada*: No. Però...

AMIC 2, *insistent*: Però què...?

NOIA, *contrariada*: Vols que avui ens rebentem?

AMIC 2: Què se te'n dóna, a tu?

NOIA: Quantes bromes! Quants petons! Quantes carícies!

AMIC 2, *novament damunt d'ella*: I tant, que et segueixo!

NOIA: Vet aquí un encant al cap d'aquest riu.

AMIC 2: I és cert, com sembla. (*L'estreny.*)

NOIA, *debatent-se*: Tot es fon com la neu.

AMIC 2: Has fet que sí amb el cap?

NOIA: Home, no siguis malèvol.

AMIC 2: No feies que sí amb el cap?

NOIA *a l'últim aconsegueix desfer-se'n*: Calla, si et plau. Això m'és una tortura. (*A punt de plorar.*) Una tortura! Ara et comportes com una mala persona. No et tenia pas així, entre els habitants; t'ho asseguro.

AMIC 2: No t'ha d'escaure enutjar-te. Mai de la vida.

NOIA: No dius això de broma?

AMIC 2: Faig esforços per no recordar.

NOIA: I per això em turmentes? Ja en tinc prou dels teus petons.

AMIC 2: Això és el millor que puc fer.

NOIA: I les paraules, on les poses? És així que ho hem de fer?

AMIC 2, *decidit*: No estic per històries!

NOIA: Eh? Quin posat adoptes?

AMIC 2: No corris a demanar-me res. Un petó... (*Volent-la abraçar.*)

NOIA: Prou! (*S'aixeca.*)

AMIC 2: Amb qui?

NOIA: Si és això el que em confies, ja te'n pots anar volant.

AMIC 2: Tu ho impedeixes. (*S'aixeca.*) Què hem de fer?

NOIA: D'on surten aquests aires? Però què et passa?

AMIC 2: Se t'estranyen els ulls.

NOIA: Tot estava tan a punt... Abans tu no feies cap d'aquestes bestieses.

AMIC 2: No les solen fer els enamorats? Que estàs pàl·lida!

(*L'atreu.*) Anem a jeure una estona.

NOIA, *apartant-se'n*: Ja t'he mirat prou.

AMIC 2: Mira... t'esperaré.

NOIA: Et tenia en un altre concepte, a fe que sí.

AMIC 2: Què m'has forçat a regalar-te?

NOIA *plora*: No crec que en el món hi hagi ningú tan desgraciat com jo.

AMIC 2: Sense cap mena de por.

NOIA: Vés-te'n i emporta-te-m'ho tot. Tot!

AMIC 2: Dius que no m'esperis?

NOIA: És inútil que m'enraonis més. T'has tornat boig. (*Plora.*)

AMIC 2: Cap on et gires?

NOIA, *plorant*: Mai no aconseguixo de trobar res com espero.

AMIC 2: Deixa'm abaixar la veu. (*L'agafa pel braç.*)

NOIA, *desfent-se'n*: Què t'agafa avui, de cridar-me?

AMIC 2: Jo sóc el de sempre.

NOIA: Ni tu ni jo.

AMIC 2: Tot t'ho dius a tu mareixa. Jo sóc el de sempre.

NOIA: Calla!

AMIC 2: De què ens coneixem?

NOIA: Ets boig.

AMIC 2 *se li acosta*: Bé t'ho haig de preguntar, si no ho sé.

NOIA *el defuig*: Encara hi tornes? Maleït siga!

AMIC 2: Vull posar en clar amb qui te les heus!

NOIA: Que no hakis perdut res.

AMIC 2, *seriós*: No ets pas justa.

NOIA *s'eixuga els ulls*: Jo sé una història trista. Tracta del carter d'un poble. Vivia tot sol, passava els anys i no rebia mai cap carta per a ell. Procurava dominar-se i creure que tot havia de ser així. Sabia que no tenia ningú a qui poder escriure, però a l'hivern repartia les cartes amb aire d'estar ofès. Els anys anaven passant i ell només s'estava amagat uns quants dies. La seva tristesa no es calmava. No li escrivia mai ningú i ja no podia

ser més amable. A l'últim, un diumenge va escriure's ell mateix una carta i la va donar a un vaí seu pregant-li que fos amable i que la tirés al correu de part seva. Fent-ho així va rebre la primera carta.

AMIC 2: I jo sé la història de dos germans bessons. “¿Com ha estat que m'he adormit?”, es va preguntar un dels germans que es trobava celebrant un àpat. Un comensal, que se li havia acostat, li va fer saber que el coneixia de l'Àfrica. “A l'Àfrica, no hi he estat jo, sinó el meu germà —li va contestar—; a vós, però, us conec d'haver-vos vist a la platja.” I veritat era tot. En fi, ja és prou casual, oi?, de constatar que aquell invitat, en ocasions tan diferents hagués conegut els dos germans, que ell havia pres per un sol. És casual, oi? (*Li omple la copa.*)

NOIA *beu un glop*: Quantes gerres que van de gairell!

AMIC 2: Però acosta't. Què dius que vols? (*L'agafa.*) No sé pas veure't sinó com ets. Fins a quin cel t'enlaïres?

NOIA, *persuasiva*: Qui era més lleial amb mi que tu? Quan el mar no feia cap remor i els ballarins es movien suaument. Era tot un guany tan net... És el que fèiem.

AMIC 2: Però no m'has ensenyat mai els vestits abans de des-sar-los.

NOIA: On és? Mai no t'havia sentit parlar així.

AMIC 2 *l'estreny*: Vine'm aquí. (*Com que ella es resisteix, la tira al sofà i intenta de besar-la.*)

NOIA, *forcejant*: Contínuament lladres. T'havia dit que no.

AMIC 2, *perdent la paciència*: Com s'entén! Ja ets prou gran per a saber el que et fas. Què llegeixes, tu?

NOIA: Ja fa dies que salto i no rebo cap finesa.

AMIC 2: Aquesta nit em quedo, sents? (*Novament la petoneja tenint-la al sofà.*)

NOIA, *tot lluitant per desfer-se'n*: Ah, deixa'm, deixa'm! No et conec gens. No en trauràs res, de mi, així. Res, res! És inútil que ho intentis.

AMIC 2: Olga, tu...

NOIA: No vull! No em toquis! (*Aconsegueix de fugir i s'aparta.*) No em toquis més! Ho has fet. Ets un bestiota!

AMIC 2 *li clava els ulls*: Si vols viure contenta, sàpigues que conec bé qui és en Berlua. No li dónes res?

NOIA *l'agafa de sorpresa*: Tu?

AMIC 2: Jo no.

NOIA: Continua. (*Plora.*) Au, continua.

AMIC 2: No li dónes res?

NOIA, *plorant*: Com et pot alegrar de tombar-me? ¿És que ets tu?...

AMIC 2: Potser no tindràs ganes de demostrar res més. ¿És o no és com jo dic?

NOIA: Tot veig que s'obre.

AMIC 2: Tu no m'has de dir pas res. He vist el que té pensat de donar-te penjat d'un braçalet.

NOIA, *molt sincera*: Però és a tu que estimo; t'ho juro.

AMIC 2: Com consento que... (*Li dóna una bufetada.*)

NOIA, *fora de si*: Ara vés-te'n.

AMIC 2: Res més sinó que sé les relacions que teniu.

NOIA: Treu-m'ho tot de damunt!

AMIC 2: I no és pas aquest sol, ben al contrari...

NOIA: No m'ho preguntis. Vés-te'n (*Cridant:*) Vés-te'n!

AMIC 2: La meva xerrameca...

NOIA: Calla, et dic; fes el favor. Vols callar?

AMIC 2: Et penses que no?

NOIA: Jo prou et creia millor que els altres. No, no em pensava que també em cansaries d'aquesta manera. Ets tam bèstia tu com ells.

AMIC 2: Però, bah!

NOIA: Jo creia que tu m'hauries estimat de debó.

AMIC 2: Les accions et tapen la boca.

NOIA: Jo sí qe t'hauria estimat de debó!

AMIC 2: Doncs, au, sorteja el meu càrrec: ja no compro res més.

NOIA *arrenca a plorar*: Jo sí que t'estimava. El que no saben

els altres és estimar. Mai de la vida no havia sentit aquesta paraula. (*Entre sanglots:*) No en saben.

AMIC 2: En efecte, ho veig amb els ulls.

NOIA, *amb dolcesa*: Com dir-te el que he rebut de part teva?

AMIC 2: No sé com no t'escupo. Lliurar-t'hi de ple i... (*Es conté, les mans crispades.*)

NOIA: No, no!

AMIC 2: I quina importància té ja, que tu em recordis? No hi ha ningú.

NOIA: Sí, vés-te'n. Deixa'm estar!

AMIC 2: No és cap secret.

NOIA: Calla; t'ho prego.

AMIC 2: Pren un altre ajudant i li expliques el que jo t'he dit.

Per què no em poden imitar? Tira-t'ho tot avall, sents?, i retarda els dies. Ets tu, oi? Res d'això. No ho sé pas. Em cago en tot els déus! No m'has vist mai que prenguéis vi de nou. Quin ajut! (*Pausa. Ella plora.*) És clar que t'estimava. No n'hauries trobat d'altre que hagués fet més per aquest cas que jo.

Noia, *entre sanglots*: Mai ningú.

AMIC 2: Que t'escolti? El mar, quan fa vent, és ple d'onades.

Aquí és presentat. No podem descarregar trossos d'edificis tallats per endavant.

NOIA: He somiat el que ara expliques.

AMIC 2: No sé per què m'imaginava...

NOIA: Exactament el que ara tu fas.

AMIC 2: No m'assenyalis.

NOIA: Jo...

AMIC 2: Tenia raó el més eixelebrat dels meus amics. Ja el coneixes, oi?

NOIA: I ca!

AMIC 2: Com que no! En Lluís Súria.

NOIA: Quina altre bèstia, aquest! Creu-me quan jo. Jo...

AMIC 2: Bah! (*Surt de pressa.*)

NOIA: Jo sí que t'hauria estimat de debò. Jo t'hauria estimat...

Sí... Hauria estat el més bonic de la vida. (*Es tira al sofà desfeta en plors.*) Hauria estat el més bonic de la vida... (*Continua enraonant entre sanglots, però no se l'entén.*)
... Petites notes escampades...

TELÓ

Desembre de 1960

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Subscripció de cinc números de la col·lecció "En Cartell": 20 €
(IVA inclòs).

Subscripcions

En Cartell / RE&MA 12 S.L. / Consell de Cent 468, P/1, 08013
BARCELONA

e-mail: reandma12@hotmail.com

Pagament mitjançant taló a nom de *RE&MA 12 S.L.*

Pagament bancari:

Banc/Caixa d'Estalvis		Sucursal	
Entitat bancària	Oficina	D.C.	Número de compte
/	/	/	/
Domicili sucursal		Població	
Codi postal			
Titular del compte		NIF	
Senyor director: A partir d'ara heu de carregar en el meu compte els rebuts que al meu nom us siguin presentats per l'editorial <i>RE&MA 12 S.L.</i>			
		Us saluda atentament	
		Firma	
Data			
Nom			
Domicili		Població	

La xarxa La llegenda medieval dels tràgics amors de Tristany i Isolda és el material narratiu de què parteix *La xarxa* (1953). Brossa en modifica les coordenades de temps i espai, la condició socioeconòmica dels personatges i les implicacions de l'idi-lli entre els dos joves amants: Tristany i Isolda estan sotmesos a la tirania de Marc, que és el patró de la fàbrica on el primer treballa i que ve a sostenir l'economia domèstica de la segona. El temps històric ens remet a una guerra que ho trastoca tot i que impedeix l'amor entre els dos amants i la seva revolta contra les tenalles de l'opressió social. Quan esclata la guerra, Marc corre a salvar els seus *affaires*, mentre que Tristany es fa milicià per defensar la República agredida. L'enfrontament entre Tristany i Marc per l'amor d'Isolda, que té un rerefons classista, es projecta en una confrontació politicosocial de gran magnitud. Al final, Isolda, malalta d'angúnia, pateix perquè Tristany encara no ha tornat de l'hospital on es recupera de les ferides que l'han deixat invàlid. La tragèdia acaba, naturalment, amb la mort dels joves amants i amb la pau dels cementiris. Brossa reelabora el mite de Tristany i Isolda per inserir-lo en una dinàmica històrica identificable, la relativa a la guerra del 1936-1939, en què la revolta individual contra l'opressió estava implacablement sotmesa a la poderosa xarxa que teixien les forces de la regressió.

Aquí al bosc La parella de vells que protagonitza *Aquí al bosc* (1956) arriba al crepuscle de la vida amb la certesa que ben aviat se'ls endurà la mort. Teresa i Pepet, que és així com s'anomenen, han arribat al temps en què pràcticament ja s'ho han dit tot, però encara no han après a comunicar-se allò que els corca per dins: la por a la mort. De sobte, la irrupció d'una noia desconeguda introdueix un nou motiu de discussió entre els dos vells, que es retreuen l'un a l'altre la dissort d'haver-se casat i es llancen tot un enfilall de dards enverinats. La crueltat que permet la confiança d'anys de convivència és matisada per algunes espurnes de tendresa (al capdavall, tots dos es necessiten). Com sabem al final amb l'arribada de la mare, la noia s'ha pertorbat a causa d'un desamor i ronda pels carrers buscant-se a ella mateixa. El contrast entre el matrimoni de vells decrepits —amb el seu món de manies, hàbits escrostonats i afectes apagats— i el projecte avortat de parella futura —que la fugida del promès de la noia ha fet impossible— no pot ser més desolador per allò que revela: l'amor dels humans, sigui feliç o infeliç, genera l'angúnia fatal de desviure's per no res en el bosc de l'existència.

Olga sola Dos amics han fet una mitja juguesca sobre si l'un, el més eixelebrat, seria capaç de conquerir la jove Olga. L'Amic 1, un fanfarró de trenta anys, fracassa en la temptativa de seduir-la i, per despit, es dedica a malparlar-ne i a insinuar que és una mantinguda. L'Amic 2, un home madur de quaranta anys, intenta també d'encativar Olga amb versos de poeta detestable i acaba per enamorar-se'n perdudament, fins al punt de veure-hi totes les virtuts i tractar-la de "reina entre les reines". L'Amic 1 afavoreix una trobada de l'Amic 2 amb un camarada sexagenari de bon aspecte (l'Amic 3) que té Olga per la seva amistançada, a fi d'obrir els ulls al poeta enamorat i demolir-li totes les il·lusions. És un parany dels amics que, en el fons, envegen la romàntica relació que ha aconseguit el seu company poeta amb la noia que volen *posseir*. Amb la descoberta del vincle que Olga té amb sexagenari adúlter, l'Amic 2, desenganyat i venjatiu, vol que el púdic festeig amb Olga vagi més enllà. Tanmateix, la noia aspira de bona fe a mantenir-lo immaculat fins al casament i no comprèn el canvi impulsiu del seu estimat. L'Amic 2 li confessa, a la fi, que sap la veritat sobre les seves relacions amb l'Amic 3 i, sense negar-ho, Olga assegura amb franquesa que és a ell a qui estima de debò. *Olga sola* (1960) és una tragicomèdia psicològica que parodia les pedestres armes de seducció masculines i la seva dèria a convertir Olga en *la* dona objecte, víctima solitària del comportament bèstia dels homes i de la seva incapacitat biològica d'estimar.

ÍNDEX

La xarxa	5
Aquí al bosc	43
Olga sola	71

NÚMEROS PUBLICATS:

1 Antonio Morcillo: Marta Galán:	Dies Meravellosos Estamos un poco perplejos
2 Theresia Walser: G. Giovannozzi i S. Gonella:	Les filles de King Kong A de Srebrenica
3 Teresa Sanchez: Ricard Gázquez:	Meus amores Niederungen
4 Jean-Yves Picq: Jeannine Worms:	El cas Gaspard Meyer El càlcul (exhaurit)
5 Edward Bond: Ferenc Molnár:	No en tinc Liliom (exhaurit)
6 Jessica Goldberg: Jean-Luc Lagarce:	Refugi Just la fi del món
7 Enric Casasses: Joan Castells i Albert Mestres:	Do'm Vides de tants (exhaurit)
8 Lluïsa Cunillé: Pau Miro:	Barcelona, mapa d'ombres Plou a Barcelona
9 Andreu Carandell: Victòria Szpunberg:	A-dicció Esthetic Paradise
10 Jordi Prat i Coll: Marc Rosich:	Obra vista Copi i Ocaña, al purgatori

Primera edició: febrer del 2005 © Joan Brossa

Amb la col·laboració del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

Edita: RE&MA 12 S.L.

reandma12@hotmail.com

Imprimeix: FET-B

Muntanya 30. 08026 BARCELONA

Dipòsit legal: B-1449-2005

ISBN: 84-934145-0-6

amb la col·laboració de

Generalitat de Catalunya
Institució de les Lletres Catalanes

PVP: 5